

ТИМОЧАНИН
ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ ПОТРЕБЕ

9 771452 1881004
ISSN 1452-8819

**Бор и околина 100 година
у облацима отровног дима**

ОЛОВО МУТИРА ГЕНЕ БОРАНА

**У Кладову ће се градити
путничко пристаниште**

БЕЛЕ ЛАЂЕ ПОНОВО НА ДУНАВСКОЈ ОБАЛИ

Коњички клуб Тимок живи узбудљиву причу

ИГРАЈУ СЕ КОЊИ ВРАНИ НА КРАЉЕВИЦИ

На турниру влашких села у Зајечару

ОРГАНИЗАТОР ДЕЛИО ДИПЛОМЕ РУМУНСКИМ СЕЛИМА

СТАНОВИ продаја локали издавање...

гараже издавање локали станови продаја продаја продаја продаја куће

танови гараже сеоска домаћинства локали домаћинства куће станови

За Ваши дом и пут безбрижно

куће продаја куће

сеоска домаћинства локали станови

станови куће гараже продаја локали

куће сеоска домаћинства **КУПОВИНА** **куће** станови гараже

станови локали гараже издавање куће гараже станови локали продаја

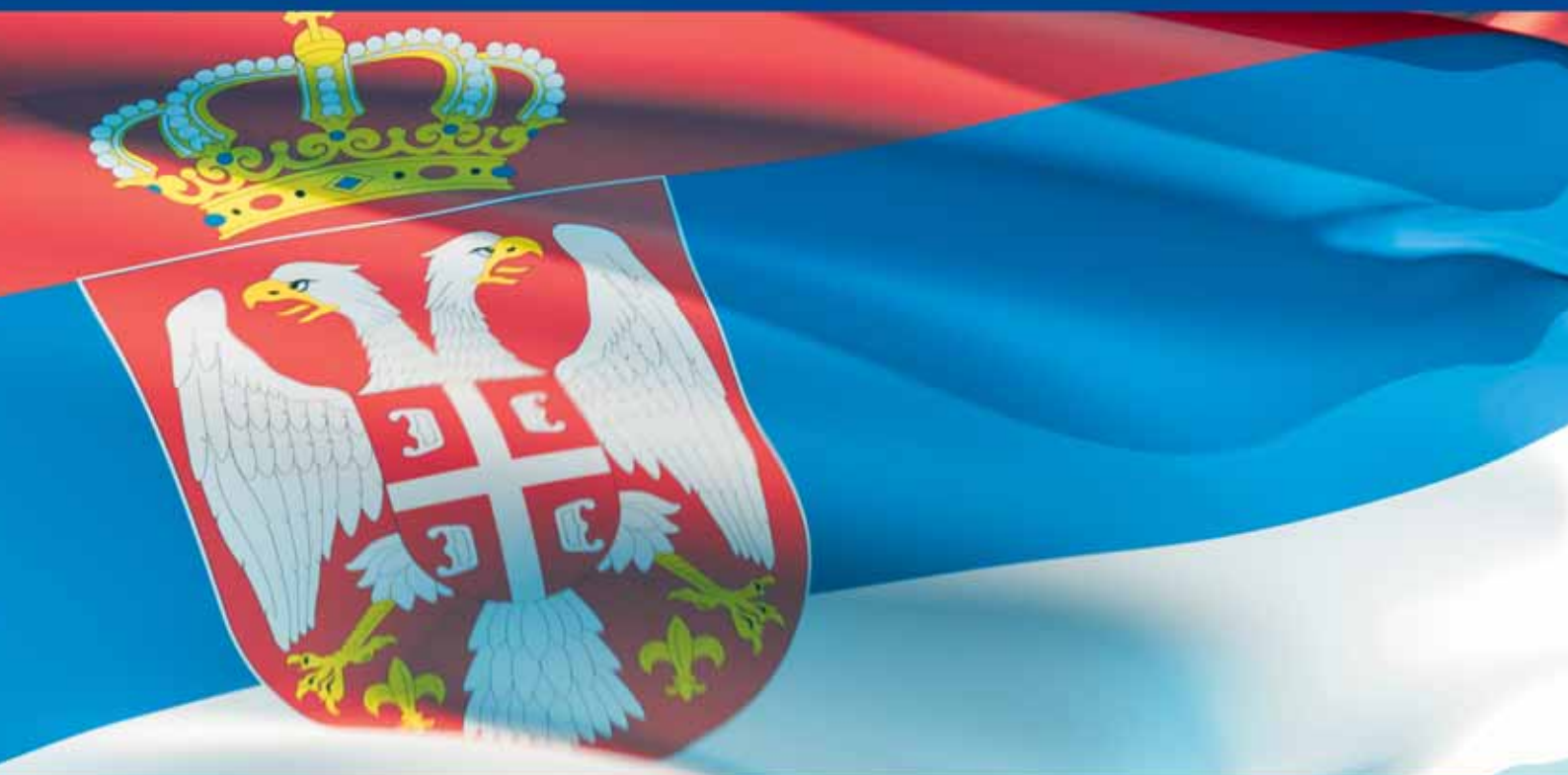
www.kbgrupa.com

КБ Некретнине, ТПЦ Краљевица бб, ламела б, тел. 019.432.561, факс 019.443.644

КВ SECURITY

У ИМЕ ИСТИНЕ, У ИНТЕРЕСУ СРБИЈЕ!

КОСОВО НИЈЕ НА ПРОДАЈУ

Зашто нико нема право да потпише „Прелазни политички споразум“ између Европске уније и Републике Србије?

- прелазни споразум је обмана која значи да ми пристајемо да нам отму Косово
- ЕУ шаље мисију на Косово да примени Ахтисаријев план о надзираној независности Косова
- то је **тајна мисија** без **јавне одлуке** Савета безбедности УН
- нећемо да се одрекнемо Косова због стипендија
- у „Прелазном политичком споразуму“ ниједном речју се не говори о територијалној целовитости Републике Србије
- нуђењем оваквог споразума и слањем своје мисије ЕУ нам поручује: Ми нећемо Србију - хоћемо само ваше Косово

Зато смо на време упозоравали и зато смо данас одлучни да:

- сачувамо Косово и Метохију у саставу Србије
- спречимо да се без одлуке Народне скупштине потпише политички споразум са ЕУ који нам не доноси ништа, осим празних обећања која годинама слушамо
- јавно, на сваком месту саопштавамо да су овај споразум и мисија коју ЕУ шаље у тесној вези, а та веза је отимање Косова и Метохије и њихова жеља да ми на то пристанемо

Зато народ треба да зна:

- да је моћ без права и правде тиранија
- да слање мисије ЕУ није правно утемељено, ни политички усаглашено, да игнорише Резолуцију 1244 Савета безбедности УН, крши Устав Републике Србије и нарушава територијални интегритет и државни суверенитет Републике Србије
- да нећемо дозволити да распарчавају нашу отаџбину док ми ћутимо, а Србија да буде обманута

KB GROUP

SARON OPUKHA

KB Гласи

ПЛ

KB GROUP MARKETING AGENCIJA

Kapi Blanc club

www.kbgrupa.com

САГРАДНО ХРАМ

**ВАЗНЕСЕЊА ГОСПОДЊЕГ
У ЗАЈЕЧАРУ**

ТЕКУЋИ РАЧУН **160-131997-37** **BANKA INTESA**

Цинцари су и Нушић
и Александар Македонски

стр. 9

Бабин Зуб се гради,
„Јелен-Хајат“ разграђује

стр. 12

Играју се коњи врани
на Краљевици

стр. 20

Аутор песме „Тамо
далеко“ заборављен и у
Корбову

стр. 25

Трагом римских
императора или трагом
човека

стр. 28

ЧУЈТЕ, СРБИ!!!

Чуда ли великог, ових дана усред Србије! На бензинским пумпама се продају ауто-карте „државе Косово“ које је штампала фирма „Тримакс“ из Скопља, власништво двојице тамошњих Шиптара. У центру Београда је, безмало, отворена „уметничка изложба“ шиптарског терористе Адема Јашарија. Опет ових дана, у Зајечару се спортистима деле дипломе на којима пише да у Тимочкој крајини егзистирају румунска, а не влашка села. Неко би рекао да то не може да буде и да је писац ових редова имао кошмарне снове. На жалост, изгледа да смо само ми будни, док су остали у Србији у дубоком дремежу. Јер, да нису, нити би се у земљи Србији продавале мапе „државе Косово“ и организовале изложбе шиптарских терориста, нити би нам пред носом делили дипломе којима неко даје себи за право да поништава вековни влашки етнос.

По ко зна који пут се потврђује да Срби демократију поистовећују са анархијом. Они који нам продају демократију за шаку долара, на најмању побуну својих тамнопутих сународника шаљу специјалне полицијске одреде на коњима да их уразумеју пендрецима и сузавцем, бесомочно их пребијајући на улицама метропола Колумбовог континента. У Србији такво иступање полиције би се окарактерисало као насиље и УГЊЕТАВАЊЕ ОСНОВНИХ ЉУДСКИХ ПРАВА. За то бисмо као народ „попили“ још неке санкције, евентуално бомбардовање. Када други убијају Србе, онда „они бране своју породицу и свој народ“. Када, пак, Срби бране своја вековна огњишта, онда су они убице и дивљаци.

Србофилни Швајцарац Арчибалд Рајс, који је заволео Србе због њиховог слободарства и неустрашивости, оставио им је у наслеђе књигу упозорења „Чујте, Срби“, у којој каже: „Срби, чувајте се сами себе.“ Па, Срби, хоћете ли седети и даље скрштених руку док вам у сопственој земљи продају мапе државе која се формира пред вашим очима и деле дипломе које указују на нове, за сада још прикривене, екстремизме?!

Шта је још потребно, Срби, да вам се догоди да бисте се пробудили? Зар стварно верујете да ће вам огњишта и куће сачувати разни СФОРОВИ, КФОРОВИ, ТВОРОВИ и остала светска братија?! Зар ћете ви, потомци Хајдук-Вељка, који је пркосно узвикнуо Турцима: „Главу дајем, Крајину не дајем“, мирно посматрати док вам у Тимочкој крајини праве ново Косово?! Срби, чувајте се сами себе!

На турниру влашких села општине Зајечар у малом фудбалу ОРГАНИЗАТОР ДЕЛИО ДИПЛОМЕ РУМУНСКИМ СЕЛИМА

На велики православни празник Богојављење, у хали спортова у Зајечару, у организацији канцеларије Заједнице Румуна Србије одржан је турнир влашких села општине Зајечар у малом фудбалу. На првом турниру који је организован по етничкој основи, учешће је узело 13 села из општине Зајечар. Прво место је припало екипи из Велике Јасикове, друго екипи Гамзиграда, док је на трећем месту била екипа из Лубнице. Међу најбољим младим такмичарима био је Миљан Николић, ученик Основне школе „Десанка Максимовић“ у Зајечару, док је најбољи играч турнира Ненад Пашић из Велике Јасикове.

Вероватно да би и овај турнир остао запажен само по спортским резултатима, без обзира што је организован на етничкој основи, а што не треба да пред-

ставља никакав проблем да на турниру победницима и учесницима нису дељене дипломе на којима је писало „румунска села општине Зајечар“.

Многи су прилично били изненађе-

ни и узнемирени овим догађајем, сматрајући да овде у Тимочкој крајини постоје само влашка а не румунска села и да у овом делу Србије живи незнатан број Румуна да би села могла да имају назив ове националне мањине. Из тих разлога су се обратили нашој редакцији и затражили да утврдимо шта се уствари догодило. Многи су веровали да је посредни нека грешка.

Одговор смо затражили од господина Бојка Станковића, председника ове заједнице у Зајечару, а чије се седиште налази у Вршцу. Господин Станковић нас је љубазно примио и одмах појаснио да нема никакве грешке и да је на дипломама стварно писало „румунска села Општине Зајечар“ и то потврдио једном од преосталих диплома.

- Тачно је да на дипломама пише ру-

мунска села, ли то је зато што она стварно и јесу румунска – каже Станковић. - Румунска су зато што мештани у њима говоре румунским, а не влашким језиком. Колико је мени познато, влашкопис не постоји, а када се неком из ове заједнице обраћате, не питате га да ли говори влашким језиком, већ румунским. Власи једноставно не постоје. Нема историјских података о Власима. Ми у овоме не видимо никакав национализам или сепаратизам. Наша заједница је веома лојална држави Србији. Ако неко прочита наш статут, може да види да је наш циљ да спајамо народе, а не да раздвајамо. Желимо да спојимо и Србе и Румуне и Влахе, како себе називају, и да заједно идемо у Европу. Једноставно, дајемо допринос демократизацији наше земље на путу ка европским интеграцијама. То је само једна од наших активности. Ми желимо да се наша деца друже са српском децом, али свако пре свега размишља о сопственој деци. Циљ нам је да децу окупљамо на оваквим спортским манифестацијама, у библиотекама, приредбама, а не на улици, и да истовремено очувамо нашу традицију и културу.

• Зар вам се не чини да је то што сте написали „румунска села“ мало претенциозно, јер на попису 2000. године у Тимочкој крајини се као Румуни изјаснило око 2000 Тимочана, док је Влаха много више?

- Мислим да то на попису није било

реално стање. Многи се нису изјаснили као Румуни из извесних разлога иако су се тако осећали. Ево, рецимо, ја сам румунске националности, а нисам се изјаснио као Румун, јер у време пописа нисам био ту. Има много таквих примера људи који се из ових и оних разлога нису тако изјаснили. Ми само покушавамо да људима објаснимо да схвате ко су, одакле су њихови корени. Некада човек може да иде погрешним путем, а да то и не зна. Наша је морална обавеза да их информишемо, а да ли ће они то да прихвате или не, то је њихова ствар. Ми им не говоримо ништа друго него оно што они стварно јесу, а то је да су Румуни.

• У последње време на простору Тимочке крајине су се догодили неки инциденти на релацији Српске православне цркве и Румунске православне цркве. На отварању ваше канцеларије чинодејствовао је свештеник Румунске цркве иако за то није имао одобрење овдашњег Епископа тимочког господина Јустина. Да ли сте Ви тада знали да се тиме нарушавају канони СПЦ?

- Тачно је да је на отварању био румунски свештеник, и ја сам га лично позвао. Тражио сам да служи и на српском и на румунском језику. Тада није тражио дозволу надлежног епископа, јер је није добио ни пре три-четири године. Ја ту не видим никакав проблем. Ако ја желим да се у цркви у мом селу врши служба на ру-

Бојко Станковић

мунском језику, не видим разлог зашто тако не би било. У Румунији сам одлазио у Српску цркву и тамо је служена служба и на румунском и на српском језику. Тада сам рекао: ево примера како се треба понашати.

• Да ли и ви, као и неки лидери влашких странака, верујете да су Власи у Тимочкој крајини дискриминисани?

- Имам много пријатеља и међу Србима и међу Румунима. За мене није битно које је неко националности или вере. Наш пут је пут уједињења и разумевања. Често се о Власима говори са неким омаловажавањем, у смислу: овај Вла, ова Влаурда! То је неки вид омаловажавања, и у том смислу треба мењати те односе кроз заједничку сарадњу. Ево, планирамо да организујемо дружење привредника Румуније и Србије. Наше удружење је отворено за све људе и чланови могу бити и Срби и Румуни, сви људи добре воље.

Канал 13 : „Нападнути активисти...“, Канал 4: „...оптужују за напад активисте из...“ Канал 2 : „ Постоји могућност да је квар на аутобусу који прати предизборну кампању...“ Канал 7: „Потукли се припадници партија...“. Изборна кампања је дошла и прошла, а ово су само неки одломци вести које су могле да се чују ...

Последњих недеља је било и гласног приговарања претендента на функцију шефа државе, како у првом тако и у другом кругу. Препирке, дуели, прозивке ... Свим срцем се умешала Европа, заједно са неосвојивом Русијом.

Да ли ико води рачуна о начину преласка „преко трња до звезда“? Није битно ко су субјекти, да ли плави, жути, црвени или неки четврти. Битно је да „наша“ предизборна кампања и даље функционише по систему ја теби – ти мени. Ја тебе оптужбом – ти мене оптужбом ... Давно је заборављено да оном ко те напада треба окренути други образ да би овај схватио своју грешку. Али ту слику гледамо већ 18 година, ту слику гледамо од када знамо за не-једноумне изборе. Додуше, ових дана се јавно не позива на линч као што се некад радило. Изостале су чувене реченице: „Србија из три дела биће цела!“ и „Вас нико не сме да бије!“ Сада се то ради софистицираније, под

плаштом мирољубивих изјава. Али то је теорија.

Шта ћемо са праксом? Са правим животом, са поломљеним рукама које су лепиле плакате, са телесним повредама оних који размишљају другачије, са прогутаним поносом политички неодређених који лепећи плакате зарађују за хлеб или, можда, јевтину фотокопију књиге неопходне за испит. Да ли је цена победе толико висока? Милиони за победу и уносне функције ... Да ли се на овај начин вреди борити за то? Чак и да су све ове приче само грубе лажи, у циљу девалвирања противника, чему? Да ли је то правда и фер борба за коју се „залаже“ сваки од кандидата?

Са друге стране, гласови обичних се не слушају. Политичари су навикли да је глас само заокружени број на листи кандидата и ништа више од тога. Али! Ко уме да слуша, могао је свашта да чује. Да сте се затекли на неком нормалнијем месту и чули овакве вести, као реакцију бисте сигурно добили гласове оних, младих,

који су гласали иако кажу: „Доста нам је политике!“ Има и оних старијих, као што је Милутин Ђорђевић, пензионер, који истиче: „Волео бих да доживим поштене изборе. Политику имам у малом прсту, али сам довољно стар па сам небитан.“

Ипак, то су само гласови који говоре, а не чују се. Обични људи од којих политичка елита са својим вођама очекује „глас на папиру“. Без обзира на партијску припадност и да ли ће њихов глас неко да чује, сложили су се: „Нема правде!“

Какве изборе имамо, боље да их немамо. Ко је кога победио, више није битно. Партије су поделиле Србију!

Београдски влашко-цинцарски разговори ЦИНЦАРИ СУ И НУШИЋ И АЛЕКСАНДАР МАКЕДОНСКИ

• Њихови сродници су и Мајка Тереза, Мокрањац, Никола Пашић, Милош Обилић, Коча Поповић ...

Након што је „Политика“, 14. јануара, објавила мој текст о тимочким Власима („Власи или Румуни“), добио сам позив од Цинцарина Јована Тасића да допутујем у њихово цинцарско Удружење „Луњина“ (светлост) у Београду. Упознаћеш, вели, занимљиве људе о којима се, иначе, мало зна. Одржао сам

обећање и обрео се у београдској Вазнесенској цркви, где је, последњег дана јануара, почела слава свети Атанасије, коју слави поменуто удружење. Служба је одржана на српском језику. Тасић, пореклом Тимочанин, успешан пословни човек у пензији, рекао ми је да Цинцари воле своју државу Србију. Не пада им на памет, као неким покондиреним тимочким Власима, да богослуже на румунском. (Као они у неготинском селу Малајници или они у борској Слатини.) - Нису Власи Румуни, а нису ни Цинцари. Добро си то написао. А како си - вели - коректно написао текст о Власима, да направиш и о Цинцарима. - Упознаће ме са људима који се најдуже баве изучавањем ове етничке скупине.

И да знам: Цинцари свој речник имају још од 1813. године. То је први речник једног народа на Балкану. Срби су, преко Вука, свој добили 5 година касније, а Власи га, иако су многољуднији од Цинцара, немају ни данас. Цинцари

имају и књижевност на свом језику. Саговорник ми поклања, за успомену, и репринт издање Цинцарског речника из 1813. године и Егзиперијевог „Малог принца“, тек преведеног на цинцарски. Упознаје ме Тасић са Богосавом Верушевићем. Он је

инжењер грађевине у пензији. Градио је многе познате хотеле у свету. Његови преци су Цинцари Веруши. Они потичу од Молоха, које су већ 176. године романизовали Р и м љ а н и . Краљ молошки био је Александар Четвр-

ти, а његова сестра Мирсале удала се за Филипа Другог Македонског и родила великог цара Александра Македонског. Инжењер Верушевић најбоље од свих Цинцара познаје цинцарски језик.

Ако желим више да сазнам о цинцарском народу, радо ће ми помоћи. Издиктирао ми је шта све треба да прочитам. И да знам да му је најжалије што Цинцаре затире асимилација. Тако је, вели, и Мајка Тереза постала Шиптарка, а уствари је Цинцарка. Отац јој се звао Коста Бојаџи. И да знам, сасвим поуздано,

ТОЛЕРАНТНИЈИ ОД СВИХ

Цинцари ће једног дана бити кохезиони фактор на Балкану - уверен је Јован Тасић. - Зато што су толерантнији од свих и што се то може видети и по њиховом менталитету, по томе како живе и како се понашају према другима. Они не угрожавају туђа права, нити икоме ишта оспоравају.

А то што немају своју цинцарску државу, проистиче управо из њиховог „солистичког“ менталитета. То је, у ствари, менталитет Друида, чија философија гласи: „Свакога поштовати и ничије право не угрозити.“

МОСКОПОЉЕ

Најпознатији стари цинцарски трговачки град био је Москопоље, на западном ободу Корчанске котлине, у југоисточној Албанији. У 18. веку имао је око 50 хиљада становника и био важан трговачки центар балканских земаља. У другој половини 18. века чешће су га пустошила суседна албанска племена, нарочито 1788. и 1821. године.

Богосав Верушевић

да брат и сестра Атина и Ники Бојаци, они што су пре три деценије препливали Ламанш, нису Македонци – већ Цинцари.

Убрзо су се у славски разговор укључили и други гости. Војислава Стојановића из Неготона Цинцари су позвали у госте зато што веома цене његову књигу „Етногенеза настанка Влаха, Власи и балкански народи“. Неготински професор историје дуго се бавио овом темом, а његову књигу Цинцари су на својој слави у Београду куповали као икону.

Професор Стојановић у поменутој књизи потанко описује разлику између Влаха и Цинцара и категорично, као Влаха по рођењу, тврди како Власи немају никакве везе са Румунима. У то нас убеђују само они који служе туђим интересима. Али, узалуд се труде. Не постоји опасност од влашког сепаратизма. Зато што Власи свест о своме пореклу носе у свом бићу два миленијума. Зато их нико не може прекрштавати у Румуне. Покушавају то многи у последње две деценије, али без икаквог успеха.

Верушевић и Стојановић говорили су затим, на цинцарској слави, и о најпознатијим Цинцарима, Власима, Арумунима,

ОСТАЛИ СРОДНИЦИ

Професор Стојановић наводи у својој књизи да су влашко-цинцарски сродници били и трачки устаник Спартак, и цар Галерије, градитељ Ромулијане, бугарски властодршци браћа Петар и Асен, Самуило, један од четири сина брсјачког кнеза Николе, Барбат Балша, моћни феудалац Зете из северне Албаније, Балша Страцимировић, син Јелене, ћерке кнеза Лазара и кнегиње Милице.

Међу познатијим влашко-цинцарским сродницима у новијој српској историји били су и Петар Ичко, дипломата у Првом српском устанку, Цинцар Јанко Поповић, истакнути јунак у бици на Мишару, Јован П. Велимарковић, генерал, министар и краљев намесник, Стеван Сремац, књижевник, Лазар С. Пачу, министар финансија кнежевине – краљевине Србије, Павле Савић, истакнути атомски физичар, Александар Саша Петровић, чувени филмски режисер, Фила Т. Филота, познати адвокат, генерал Петар Живковић, министар војске и морнарице ...

Прибислав Маринков

нима, Араманима и Морлацима. Да је Бранислав Нушић био Цинцарин, то многи знају, а да су цинцарског и њима сродног порекла били и многи други великани српске историје и културе – многи појма немају. Таквог порекла су, на пример, и Јован Јовановић Змај, Стеван Стојановић Мокрањац, капетан Миша

Анастасијевић, Никола Пашић, Милош Обилић, Драгутин Димитријевић Апис, Михајло Пупин, академик Бранко Гавела, револуционар и дипломата Коча Поповић, глумац Ташко Начић ...

Гост на цинцарској слави професор Београдског универзитета у пензији Прибислав Маринковић, Цинцарин, полиглот, превео је онај цинцарски речник из 1813. године са немачког на српски језик, а затим је превео и један цинцарски речник са македонског. Тај речник сачинио је скопски универзитетски професор Никола Попникола,

Војислав Стојановић

председник Светске заједнице Цинцара. Уколико желим, упознаће ме са тим човеком. Аутор је десетине књига о Цинцарима и најбољи познавалац њихове историје.

ПИШЕ У ЕНЦИКЛОПЕДИЈИ

У Малој Просветиној енциклопедији пише да су Цинцари становништво романског порекла. Малобројни су и живе у градовима и варошицама балканских земаља, нарочито у централним пределима полуострва, у СР Македонији и Егејској Македонији. Али, живе и у севернијим градовима – највише у Београду. После Другог светског рата углавном су се бавили трговином и сточарством. Познати су под разним називима: Аромунци, Куцовласи, Каравласи, Црновунци, Ашани.

У етничком и лингвистичком погледу, Цинцаре у већим градовима већином је асимиловало становништво у чијој су средини живели.

Бор и околина 100 година у облацима отровног дима ОЛОВО МУТИРА ГЕНЕ БОРАНА

• Изјава Саше Драгина, министра за заштиту животне средине, да ће нови власник РТБ-а, чим дође у Бор, пре свих осталих обавеза морати да сагради нову, савремену топионицу по свим светским стандардима, наишла је на опште задовољство и грађана и званичне јавности. Јер, садашња, дотрајала и технолошки застарела металургија главни је извор аерозагађења које је, често, и до 40 пута веће од дозвољеног.

Давне, 1906. године започета је прерада бакарне руде на отвореном простору у селу Бор. Од тог датума, «као продукт сагоревања руде», почео је целом околином да се шири јак сумпораст дим. Тај, до тада непознати «продукт», сметао је не само људима, већ и уништавао усеве, воћњаке, ливаде, шуме и пчеле. Убрзо је страдала Борска река примајући киселе воде из рудника «Јама». Бунари у сливу Борске, у народу познате и као Бела река, брзо су загађени. На жалбу сељака Слатине, Рготине и Вражогрнца, основано је шест државних комисија, а Француско друштво борских рудника (ФДБР), од 1908. до 1922. године, исплаћивало је штету за уништену летину.

- Незадовољство сељака је расло, да би 1935. дошло до сукоба и - жртава. Била је то позната еколошка или „Влашка буна“. Тек 1961. године, пуштањем у рад Фабрике сумпорне киселине, Бор и околина поново су озеленели. У међувремену, осим водотокова и ваздуха, затровано је и земљиште. Само у сливу Борске реке запирићено је 4.000 хектара најплоднијих ораница – истиче Мома Јовановић, један од првих стручњака Борских рудника бакра с почетка педесетих година прошлог века.

- Брда јаловишта и површински ко-

пови рудника данас личе на Марс. Последњих десет година на њима није засађена ни једна садница. Зато смо у Влади одлучили да оплеменимо 80 хектара „мртвог земљишта“ са 160.000 садница. Поставили смо три станице за мерење аерозагађености и, чим се појаве недозвољене концентрације штетних материја, обуставља се производња. Све је то лепо, али без нове топионице и улагања 120 до 150 милиона долара не можемо достићи ни најосновније европске, еколошке стандарде – сматра министар Драгин.

Каква је данашња еколошка слика Бора и околине – питање је о којем се испредају суморне приче, али истина је још црња и погубнија. То најубедљивије потврђују званични подаци и стручне анализе.

Из топионице се годишње у ваздух емитује између 170 и 250.000 тона сумпордиоксида. Испусти се и близу 1.300 тона прашине заједно са тешким и лако испарљивим металима, као што су арсен, жива, кадмијум, германијум, олово, цинк ... Током једновековног рударења, само у борској општини, трајно је уништено 25.000 хектара пољопривредног земљишта. Из погона РТБ-а годишње се у Борску реку испусти између 300 и 5.000 тона сумпорне киселине, 300 до 350

АРСЕН У СЕНУ

И киселе кише штетно делују на ланац исхране будући да мењају ПХ вредност тла и «побољшавају» апсорпцију тешких метала у биљни свет – давно је упозорила др Петелинкар. Анализе детелине и сена показале су повећано присуство арсена. Тај канцерогени елемент тако доспева у ланац исхране животиња, а преко њих и до људи.

тона арсена и 10 до 35 тона цинка. Акумулирано је и више од 11.000 тона отровног отпада по сваком становнику Бора.

Од испитиваних радника РТБ-а 79 одсто имало је просечно по два хронична обољења. Резултати показују да је стопа смртности, посматрано по старосним групама, код људи са више од 40 година старости већа него у осталим градовима источне Србије. То потврђује – истичу стручњаци - да у борској животној средини постоје канцерогени елементи.

Анализама намирница биљног и животињског порекла, спороведеним у оближњим селима, утврђено је да постоји статистички значајна разлика у концентрацији тешких метала. У храни је откривена повећана концентрација олова, бакра и цинка, што може да изазове поремећаје у генима. По речима Драгице Петелинкар, субспецијалисте клиничке токсикологије Здравственог центра у Бору, те исте намирнице сељаци износе на пијаци.

- Најопасније је олово, јер након низа година може да дође и до видљивих промена и мутација у организму. С друге стране, цинк изазива обољење панкреаса и јетре и омета сперматогенезу, што доводи до стерилитета код мушкараца. Бакар се „таложу“ у јетри и бубрезима. Вишегодишња праћења здравственог стања радника РТБ-а показала су клиничку слику акутног и хроничног тровања. Недвосмислен је закључак да се последице „таложња“ тешких метала у организму могу манифестовати и након више генерација – објаснила је др Петелинкар.

РАСТЕ БРОЈ МАЛИГНИХ ОБОЉЕЊА

У Бору се свако дете од пет до шест пута годишње јавља лекару због болести дисајних органа. Регистрован је и велики пораст малигних и многих других болести са трагичним исходом. Конкретно, број малигних обољења петоструко је повећан од 1979. до 2001. године – наводи се у Локалном еколошком плану општине Бор.

**БАБИН ЗУБ СЕ ГРАДИ,
„ЈЕЛЕН-ХАЈАТ“ РАЗГРАЂУЈЕ**

- Када смо пре две године дошли на Бабин зуб и Стару планину, на 1.758 метара, била је дивљина. Није било људи. Сада имамо жичаре на Коњарнику и Сунчаној падини, а до краја јануара биће расписан тендер за изградњу још 22 жичаре и скијашке стазе. До 2010. године ово ће бити највећи зимски туристички центар у југоисточној Европи, „капацитет“ 28.000 скијаша. То је више и од Копаоника. У другој фази улагаће

ДРЖАВА МОРА ДА РЕАГУЈЕ

- Држава не сме да допусти пропадање ових здања. Новац за завршетак може и мора да се нађе. Посебно је важно да се обезбеђује посао за 800 до 1.000 радника. Биће то други српски Копаоник. Видећу да помогнем колико могу – рекао је Велимир Илић, тадашњи министар за капиталне инвестиције обилазећи, прошле зиме, градилиште на Црном врху. Тада је била кампања за ванредне локалне изборе у Општини Бор и, по старом обичају, до данас ништа није учињено. Било је још министара и важних људи који су обећавали да ће се завршити градња бар једног хотела и уступити Боранима, којима је, пре деценију, отет Црни врх са старим планинарским домом, ски стазама и ски-лифтом.

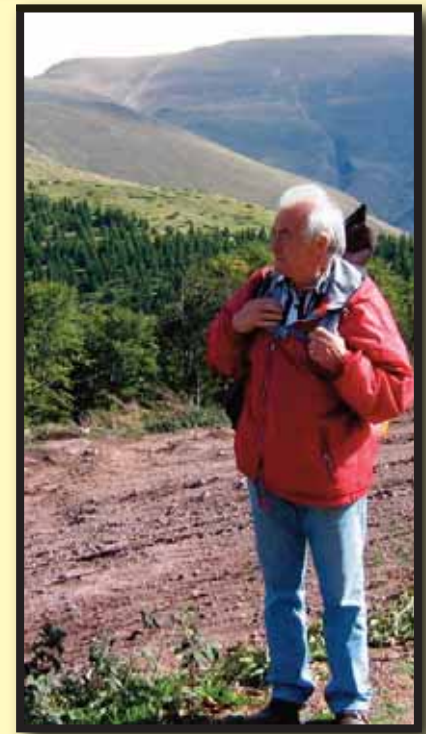
се у још бржи развој туризма, и то заједно са партнерима из Бугарске. Планирамо да Ниш и Софија у будућности истакну кандидатуру за Зимске Олимпијске игре на Старој планини – рекао је приликом недавног отварања скијашке сезоне на Старој планини Млађан Динкић, министар за економију и регионални развој.

Уз стазе и жичаре, као и хотел на Јабучком равништу, изградиће се и базени за вештачки снег. Вредност свих радова је близу 500 милиона евра.

И тако, док се на једном делу Тимочке крајине, на граници са Бугарском, на Старој планини, увелико ради и гради, што је добро и корисно за целу земљу, у другом подручју, удаљеном неких сто километара, на Црном врху, пропада један мањи град, незавршено туристичко насеље „Јелен-Хајат“. Већ осам година зуб времена, снегови и свако невреме, нагризају значајан новац и – труд градитеља. Ових дана, око Божића, снег је нападао до два метра. Немогуће је прићи напуштеном градилишту, које аветињски самује и као озебао сунце узалуд чека спаситеља.

„Јелен-Хајат“ простира се на 500 хектара. Започет је 1996, а „заустављен“ 2000. године. У изградњу је до сада уложено 60 милиона долара, за завршетак треба да се обезбеде још 30 милиона евра. Хотелски комплекс састоји се од резиденцијског објекта са председничким и четири мања апартмана, површине 2.750 квадрата. У оближњем „кварту“ је хотел са 390 постеља, 16 апартмана, кафе-баром, конгресном и камин-салом, кафе-баром и великим тржним центром. Подаље је апартманско насеље „Рицери клуб“ са 56 апартмана и вилом са 16 најлуксузнијих соба. У близини је летња позорница, биоскопска дворана и затворени базени. Ту су и гараже на два нивоа, национални ресторан, дискотеке, клизалиште, хелиодром, ски-кафеи, локали, као и одаје намењене банкама, болници, полицији, пошти, стамбене зграде. Саграђена је и најсавременија фабрика воде, посебна трафо-станица, терени за жичаре и ски-лифтове, обележене стазе за шетњу и спортски терени. Насељем би протицала вештачка река.

- Главни инвеститор црновршког „Хајата“ је НИС, а акционари су београдски „Енергопројект“, „Србијашуме“, некадашње Министарство за телекомуникације, РТБ-е Бор и скупштине оп-

ЦРНИ ВРХ ПРЕОТЕТ ПЛАНИНАРИМА

Планинари Бора, после 12 година, решили су да, уз помоћ Општине и београдског „Енергопројекта“, обнове и преуреде ски-стазе и ски-лифт на напуштеном црновршком градилишту Туристичког комплекса „Јелен-Хајат“. У том атару је и планинарски дом, саграђен 1952. године, у који планинари и љубитељи природе нису крочили од 1996, од почетка градње „Хајата“ на око 500 хектара. Од тог времена до данас Боранима није дозвољен приступ. Ова сезона је највероватније изгубљена, али ће планинари - кажу - идуће зиме, и по цену позива грађана на протесте, вратити преотету планину и дом.

штине Жагубица и Бор. „Југопетрол“, као саставни део НИС-а, уложио је најмање 90 одсто укупних средстава. Најодговорнији за инвестицију био је тадашњи директор тог јавног предузећа и председник Скупштине Србије Драган Томић – каже Илија Таникић, председник СО Бор у време почетка градње објекта на Црном врху.

Стиже новац за царску Ромулијану
**СВЕТСКИ УСЛОВИ ЗА
СВЕТСКЕ ВРЕДНОСТИ**

• Из Националног инвестиционог плана издвојено је 102 милиона динара за касноантички локалитет Ромулијана, који се недавно нашао на УНЕСКО листи светске културне баштине. Средства ће бити утрошена за изградњу визиторског центра и за сређивање раскрснице иза села Звездан при скретању за царску палату.

- Овај пројекат Секретаријата туризма Министарства економије, који проистиче из маршуте „Трагом римских царева“ обележава почетак нове историје Ромулијане. Она је имала више својих раздобља – време када се није знало шта је, време када се мислило да је логор, летњиковац или велепосед и време када је дефинитивно доказано да је реч о царској палати. Сада све то треба искористити и провући кроз културни туризам. – каже за „Тимочанин“ директор Народног музеја у Зајечару Бора Димитријевић. – Треба обезбедити такве услове гостима да им се све покаже и објасни, а и да исто тако буду испраћени, због чега ће пожелети да се поново врате. Ромулијана је светска вредност и морају се створити светски услови, а то ће се реализовати из средстава која смо добили.

На ивици прве заштитне западне зоне, надомак царске палате, биће изграђен визиторски центар, у којем ће гости добијати све информације о Ромулијани. Центар ће имати део за пријем гостију, сувенирнице, собе за спавање, амфитеатре за пројекције и предавања, изложбени простор, а и део за научно-истраживачки рад.

- Ми смо тражили 130 милиона динара за изградњу визиторског центра и

сређивање раскрснице и, у односу на оно што су други добили, ми смо презадовољни. У првој фази изградићемо оне делове који доносе новац, а у другој научно-истраживачки део, који је потрошач. Сада предстоји израда извођачког пројекта, а оно што ће се дефинитивно урадити ове године, јесте решавање раскрснице иза села Звездан – појашњава Димитријевић.

У Народног музеју у Београду 27. фебруара биће представљен мастер план за туристичку ма-ршруту

"Трагом римских царева". Након тога, ова туристичка понуда биће презентована на свим иностраним сајмовима на којима учествује Туристичка организација Србије.

- Морам да изразим једну врсту бојазности: локална средина и људи који раде на појединијм местима мораће да уложе доста труда и рада. Ми морамо све локалитете из мастер плана да доведемо на исти ниво, на ниво туристичке понуде, јер ако ће Сремска Каменица бити град мученика, онда треба направити такву интерпретацију, Виминацијум ће представљати прерастање војног логора у град, а Ромулијана живот на царској палати.

Магистар археологије Маја Живић каже да ће се ове године наставити са истраживањима у југо-источном делу

насеља, која су започета пре неколико година.

- На жалост, због мало средстава која су последњих година издвојена, истраживања не иду предвиђеном динамиком. У плану је и наставак истраживања са колегама из Немачког археолошког

института у Франкфурту – каже Маја Живић.

Немачки геофизичари су прошле године снимили неколико објеката у северном делу бедема утврђења Галеријеве палате. Ове године је планирано да се сондажно ура-

де два објекта, да се испитају зидови и добије архитетура. У питању је житница дужине око 100 метара, у оквиру које нису само просторије за смештај жита већ и пекаре и продавнице. Детаљније ће бити испитана и мала капија која води ка истоку и укључује се на римски пут до Магуре као и највероватније рановизантијска црква која је снимљена 150 метара од западне капије Гамзиграда и која има огромно двориште.

- Да би се добило више средстава за истраживање, потребно је да се цела прича о Ромулијани дигне на државни ниво. У скорије време требало би да се формира Одбор за Ромулијану, у који би били укључени представници оних министарстава која доносе новац – каже Маја.

После сазнања да ће се у Кладову градити путничко пристаниште

БЕЛЕ ЛАЂЕ ПОНОВО НА ДУНАВСКОЈ ОБАЛИ

• Општини Кладово из Националног инвестиционог плана у 2008. години биће додељено 80 милиона динара, што је дупло више него лане. Највише пара (60 милиона динара) предвиђено је за изградњу путничког пристаништа на Дунаву. Преостала средства, од 20 милиона динара, намењена су реконструкцији зелене пијаце.

Како истиче Мирјана Керебић из ЈП „Кладово“, пројекат изградње међународне луке обухвата израду техничке документације и извођење радова на води и дунавском кеју. Међународни саобраћај на најзначајнијој европској речној трансферзали, познатој и као „Коридор 7“, у сталној је експанзији. Дунавом кроз Ђердап годишње у просеку прође око 500 путничких бродова са неколико хиљада туриста. За пристајање, на жалост, у Кладову нема услова.

Начелник Општинске управе Јован Стингић, задужен за реализацију пројеката из НИП-а, подсећа да су беле лађе вековима биле обележје ове дунавске вароши. Локално становништво је још почетком двадесетог века, уз музику, дочекивало и испраћало путничке бродове. Од транспорта разне робе и трговине пристојно се живело, а лађар-

ска традиција дубоко је укореењена у нашем народу, јер су на Дунаву биле и остале многе породице - искрен је Стингић.

Због пропасти превозничке фирме „Центротурист“, са реке су пре двадесетак година неоправдано нестале популарне ракете и брзи метеори који су раздаљину од Београда до Текије, као посебну атракцију пловидбе за путнике, прелазили за свега три до четири сата. Ових година до престонице се путује Ђердапском магистралом крај саме обале Дунава. Пут је вијугав, са честим одронима земље и камења, и уме да потраје и дуже од пет сати.

ДУНАВ КАО СУДБИНА

Понекад још, али све ређе и ређе, кад је сунце на измаку, а облаке витлају

први уздаси чувене кошаве, Живојин Ђорђевић, конобар „дворских манира“, и његов некадашњи точилац пића Ђорђе Димитријевић, звани Цопај, упиру сетне погледе са места нестале „летње баште“ крај хотела „Ђердап“ далеко у прошлост. Ређају се слике ексцентричног милијардера Филипа Ферарија, власника кладовске бродске агенције, и старог грчког капетана Стериоса Андруцоса, који је својим лађама спроводио хиљаде путника кроз Ђердапске брзакe – надахнуто прича за „Тимочанин“ кладовски хроничар и публициста Ранко Јаковљевић.

Старији Кладовљани сећају се времена када су мештани листом хрлили на обалу у време приспећа бродова из Београда, неко да дочека љубав, а неко да се прехрани претоваром робе, гошћењем путника жељних провода, циганске музике, вина са „живог“ песка,

ватрених пољубаца или прорицања судбине. Многи вешти лађари, када им понестане снаге, а светлости великих лука им се не чине достижним, заувек су бацали сидра у кладовски песак, женећи се и рађајући децу на месту где су вино и љубав најбоље успевали.

Оде специфичном кладовском менталитету испевали су познати цигани музичари из породица Гемиш, Фирић, Станковић, као и знаменити париски композитор „лаких нота“ и врхунски инструменталиста на цитри Жорж Мариел, иза чијег имена само још понеко разазнаје Кладовљанина Ђорђа Маринковића, или чувени солиста београдске опере с почетка прошлог века Живојин Томић. Драгоцене трагове ондашњег живота извајао је у својим делима вајар Михаило Томић, а сетни запис о кладовској „белој лађи“ оставио је и Иво Андрић.

Време неумитно нагриза сећања на боемску рапсодију, већ ишчезли кладовски кавијар, руске племкиње којима је Дунав управо овде доносио спокој. Попут прашњавих виолина и флаута мајстора - свирача, зарђалог бродског трупа „Цара Николаја“, сеновитих погледа старих Кладовљана, све се теже брани исконска спрега малог човека и велике реке. Ако је за утеху, Кладово је и даље брод насукан на дунавску обалу.

ВЕСЕЛА ВАРОШ

У својој књизи „Мала енциклопедија Ђердапа и околине“ кладовски планинар Димитрије Мита Сингуриловић наводи да су беле лађе све до изградње ХЕ „Ђердап 1“ редовно превозиле путнике и робу од Београда до Кладова. Због туриста и излетника у „највеселијој“ вароши на обали Дунава изграђени су хотели и пансиони : „Велика Србија“, „Касина“, „Балкан“ , «Дубровник» и „Слога“. Уз „живу“ музику породичних свирача, гости су 30-их година прошлог века дочекивани још на пристаништу. Пристајања путничких бродова „Карађорђе“, „Краљица Марија“ , „Краљ Александар“, „Војвода Мишић“ и „Цар Никола“ и сада се памте и препричавају.

Кладовска полиција на трагу убици старца из Купузишта ИЗДВОЈЕНА ДНК ПОЧИНИОЦА ЗЛОЧИНА

Мистериозно убиство Голуба Ницуловића (77) из кладовског села Купузиште, које се догодило јесенас, ускоро би требало да добије епилог. Опсежном полицијском истрагом и на основу многобројних доказа пронађених у соби породичне куће, где је овај старац брутално усмрћен механичким предметом, издвојена је ДНК починиоца злочина. Потребно је да се пронађени отисци поклопе са онима у бази података ДНК профила.

Одмах после свирепог убиства становници богатог гастарбајтерског насеља Купузиште изнели су претпоставку да је њихов мештанин Голуб Ницуловић убијен из користољубља.

- Често је у селу говорио о великом богатству које је наследио од фамилије. Причао је да у економском дворишту испод просторија где држи пољопривредне машине држи сакривене дукате и злато. Голуб се хвалио да има доста познаника међу трагачима злата у Тимочкој крајини и да су му неки људи из Београда са детектором на метал потврдили да на још неколико места у башти има закопане драгоцености. Живео је у последње време сам и код њега су свраћали свакојаки људи, наши и сезонски радници из Румуније - изјавио је тада новинарима Властимир Недељковић, блиски рођак овог несрећног старца.

Усмрћеног Голуба Ницуловића у спаваћој соби затекле су комшинице које су га редовно обилазиле. По њиховој причи, убијени је имао разбијену главу. У покушају да се одбрани од насилника, лева рука била му је сломљена.

МИРОСЛАВЉЕВО ЈЕВАНЂЕЉЕ

Нема сумње да је овај писани споменик прави бисер српске културне баштине.

Писали смо већ о трактату (расправи) монаха Црнорисца Храброг насловљеног «О писменех» (о писму – азбуци). У њему бугарски калуђер говори о рађању словенске писмености коју створише и установише браћа Кирило и Методије.

Данас пишемо о најстаријем сачуваном писаном српском ћирилском рукопису Мирослављевом јеванђељу (настао је око 1170. године).

Мирослављево јеванђеље и «ванредно драгоцени», како га назва Владимир Коровић, изузетно значајан рукопис изборног (недељног) јеванђеља. Оно је најблиставија и највреднија драгоценост српске културе. Најстарији је сачувани српски писани споменик и један од најчувенијих рукописа писан ћирилицом и не само као репрезент српске редакције по језичким, књижевним и историјским особеностима него и по изузетним уметничким вредностима. Писано је уставним писмом (свечано, слова исте величине) на пергаменту са минијатурама изузетних ликовних вредности, украшених златом.

Мирослављево јеванђеље је писано за кнеза Мирослава, Немањиног брата и сина Завидина (1169-1197). Написано је по налогу кнеза Мирослава. Сачувано је у Хиландару. Када је краљ Александар Карађорђевић боравио у манастиру, 1896. године, калуђери су му у знак пажње и као успомену поклонили овај рукопис. Писали су га непознати преписивачи и «Грешни Глигорије Дијак», који је написао крај рукописа, украсио га орнаментима и потписао.

Значајан је и са лингвистичког становишта, јер су преписивачи, несвесно «кварећи» оригинални рукопис, уносили многе црте из народног говора.

Рукопис је недавно рестауриран. Чува се у Народном музеју у Београду.

У најзначајније српске ћириличне рукописе спадају још и Савина књига (11. век), који није сачуван, и Супрасалски зборник (11. век), нађен у истоименом манастиру у Русији.

Свети Николај Жички

КО ЈЕ СВЕТИ САВА

СВЕТИ САВА је духовни препородитељ Српског народа.

СВЕТИ САВА је оснивач народне Цркве у Српском народу, први њен Архиепископ и организатор.

СВЕТИ САВА је укритељ Православне вере у Српском народу.

Он је искоренио и одбио од Српског народа западне и друге јереси и утврдио народ свој у источном Православљу. Тиме је он најмоћније утицао на опредељење историјске судбине народа Српског.

СВЕТИ САВА је најумнији Просветитељ народа Српског, који је нераздножно везао просвећивање и васпитавање народа са живом вером у Христа Господа.

СВЕТИ САВА је највећи државотворац у Српском народу.

Он је руководио државним саборима, крунисао краљеве у Жичи и мирним путем спасао државу Српску од многих непријатеља и ратова.

СВЕТИ САВА је први уређивач монашког живота код нас.

Он је сазидао Хиландар у Светој Гори са својим оцем Светим Симеоном.

Он је прибавио и саградио неколико манастира српских у Палестини.

Он је од Студенице и Жиче створио узорна огњишта монашког живота.

Он је први и главни типикар српских манастира.

СВЕТИ САВА је најотменији изграђивач српске народне културе.

Као опредељивач српске народне вере, он је тим постао и опредељивач српске народне културе. Окренувши лице нашег народа ка Истоку, он га је тим изложио источним културним утицај-

има.

СВЕТИ САВА је први српски књижевник. Он није писао књиге за забаву, него само оно што је било потребно и корисно за учвршћивање Вере, за установавање поретка у манастиру, у друш-

тву и држави, и што је служило за душевно спасење народа.

СВЕТИ САВА је за живота земаљског био, а и сада јесте, пред престолом Творца највећи молитвеник за Српски народ.

О БОГУ И О ЉУДИМА

ЋУТАЊЕ: О три предмета не жури да говориш: О Богу - док не утврдиш веру у њега; О туђем греху - док се не сетиш свога; И о сутрашњем дану - док не сване.

ВЕЛИКИ ЧОВЕК: Не можеш бити велики човек док себе не сматраш умрлим. Не можеш бити велики човек ни на једном месту на свету и ни уједном положају у друштву; Прво, докле год имаш страх ма од чега мањег од Бога; друго, докле год имаш љубав ма према чему мањем од Бога; и треће, докле се год не привикнеш сматрати своју смрт нечим бившим, а не нечим будућим.

СЛАБИЋ: Злочин је слабост а не снага. Злочинац је слабић а не јунак. Зато сматрај свога злотвора увек као слабијег од себе, па као што се не светиш слабом детету, не свети се ни злотвору. Јер он није злотвор по снази него по слабости.

Тим начином гомилаћеш снагу у себе, и бићеш као море, које се не излива да потопа сваког деграна, што се у њ баца каменом.

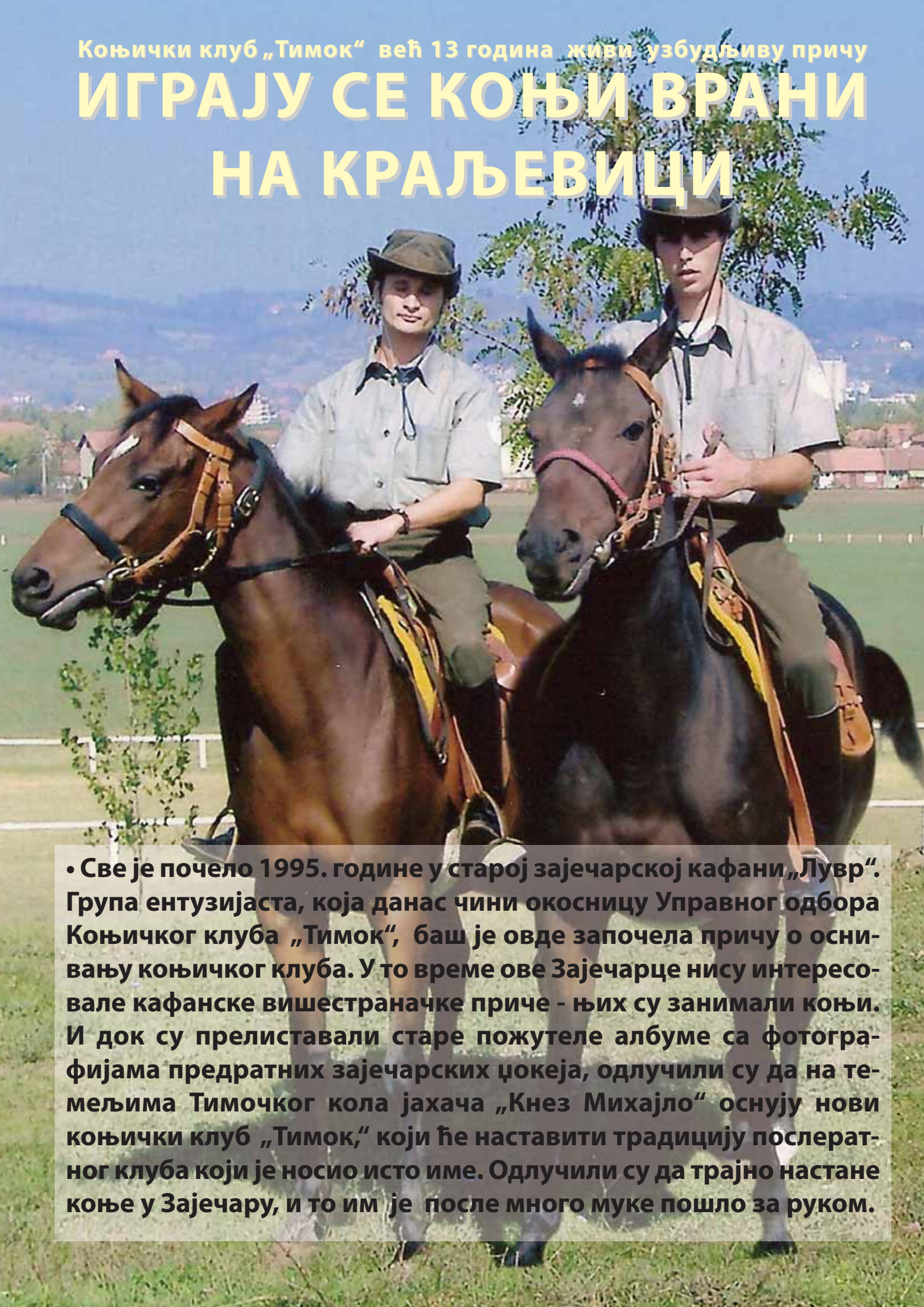

Свети Владика Николај
Охридски и Жички

Коњички клуб „Тимок“ већ 13 година живи узбудљиву причу

ИГРАЈУ СЕ КОЊИ ВРАНИ НА КРАЉЕВИЦИ

A photograph of two riders on horses in an outdoor setting. The rider on the left is wearing a light-colored short-sleeved shirt, dark pants, and a brown hat. The rider on the right is wearing a light-colored short-sleeved shirt, dark pants, and a dark riding helmet. Both horses are dark brown or black. The background shows a green field, trees, and a blue sky.

• Све је почело 1995. године у старој зајечарској кафани „Лувр“. Група ентузијаста, која данас чини окосницу Управног одбора Коњичког клуба „Тимок“, баш је овде започела причу о оснивању коњичког клуба. У то време ове Зајечарце нису интересовале кафанске вишестраначке приче - њих су занимали коњи. И док су прелиставали старе пожутеле албуме са фотографијама предратних зајечарских цокеја, одлучили су да на темељима Тимочког кола јахача „Кнез Михајло“ оснују нови коњички клуб „Тимок“, који ће наставити традицију послератног клуба који је носио исто име. Одлучили су да трајно настане коње у Зајечару, и то им је после много муке пошло за руком.

Понашли су последњег председника старог клуба, господина Радета Ђорђевића, и од њега узели потребну документацију, печат ... Те исте године основали су нови клуб на темељима старог, а за председника изабрали Миодрага Рајковића, човека који је већ имао свој ранч на периферији града и на њему узгајао коње. Онда су сазнали да је урбанистичким планом града већ предвиђен простор за хиподром на Краљевици и одлучили да затраже помоћ од надлежних у општини.

- Отишли смо у општину и тадашњи председник Небојша Симеоновић је имао пуно разумевања и куражи да подржи нашу идеју - прича Рајковић. - Били смо само познаници, њему се идеја допала, указао нам је поверење, и 1996. године смо закључили уговор о заједничкој изградњи. Општина нам је на газдовање уступила 34 хектара земљишта, а ми смо се обавезали да тај простор према условима урбанистичког плана приведемо намени. Поверење које нам је указао господин Симеоновић, била је омча око врата и нисмо смели да га изневеримо. Те исте године урадили смо презентацију коњичког спорта и коње вратили у град.

- Сада, са временске дистанце од 13 година, сматрам да је та идеја била оправдана, јер је могла да допринесе угледу и развоју града, очувању традиције коњарства које је на овим просторима било присутно још пре Другог светског рата - каже Небојша Симеоновић, човек који је у тешком времену имао разумевања за зајечарске ентузијасте. - Коњичким тркама у Зајечару присуствовао је и краљ Александар 1933. године. Требало је наставити ту традицију.

Простор на којем се сада налази коњички клуб на Краљевици, био је права градска депонија, на којој су чланови Коњичког клуба затекли старе аутомобиле и друге олупине. Одмах су сви здушно прионули на посао и почели сопственим рукама да оплемењују тај простор.

И као што то увек бива када се неко прихвати озбиљног и корисног посла, наиђу и препреке. Стигло је време ин-

флације, ратова, беспарице, и све је некако застало. Чекала су се нека боља времена. Стигле су промене 2000. године. Сви су били пуни ентузијазма, очекивали боље, па и Коњеички клуб у Зајечару. Почели су да долазе неки млади

људи из иностранства и улажу свој новац у Клуб.

- Кристина је тада била девојчица, чији су родитељи давно отишли у Швајцарску - прича Рајковић. - Она је тамо рођена, одрасла. Србија јој је била далека. За време ратова на овим просторима

чула је свакакви пропаганду о Србији. Није желела да дође у анатемисану отаџбину. Родитељи нису знали како да је приволе да дође у земљу. Чули су да овде имамо коње, а они су Кристинина велика љубав. На крају је дошла у Зајечар

и одушевила се. Одмах је купила коња Маршала и у клуб инвестирала тада 20.000 марака. Нешто касније, удала се за нашег штал-мајстора и отишла да живи у Швајцарској.

Хтео је да уложи велики новац и Виктор Лазарев, али је одустао, јер је привредна ситуација у Србији била нестабилна. Било је оних који су хтели да инвестирају и 300.000 евра, али су, као и Виктор, одустали. Уз помоћ војске и многих зајечарских предузећа, почело је да се на Краљевици ради и гради. Објект клуба са рестораном и штала завршени су 2001. године. Коњички спорт је у једном моменту постао модарство. У клуб је почео да долази велики број одраслих људи, деце.

А онда, опет, прилике се у држави мењају, а са њима и однос према коњарству и овом спорту. Интересовање опада у целој Србији, коњарство се срозало на јако ниске гране, и највећи клубови су данас на коленима. Да би неко чувао коња, мора да има пара, и овај спорт постаје привилегија богатих. Људи су почели да се повлаче из Коњичког клуба „Тимок“, да продају коње. Како се клуб

ХОТЕЛ СА 65 ЛЕЖАЈЕВА

Планирано је да у другој фази изградње на Краљевици буде изграђен хотел са 65 лежајева, још једна штала, јер постојећа нема довољно простора за пријем коња, као и да се хиподром ограда, како би могле да се наплаћују улазнице за трке. За све ово, грубо процењено, потребно је око пола милиона евра.

ОДРЖАНО ПЕТ МАНИФЕСТАЦИЈА

Од оснивања клуба до данас на зајечарском хиподрому одржано је пет спортских манифестација. Првенство државе у прескакању препона одржано је овде 2003. године. Тада је зајечарски коњички клуб проглашен за најбољег домаћина у Србији. Требало је да буде организовано и првенство Балкана на хиподрому у Зајечару, али људи из Клуба нису смогли снаге за то, пошто није било подршке ни са једне стране. Да би се организовао један тркачки дан, потребно је обезбедити пет милиона динара, а то је једноставно било немогуће. Коњички клуб у Зајечару има најбоље шталу у Србији и на свим такмичењима је достојно репрезентовао град.

Миодраг Рајковић

сам финасира, то је још једна отежавајућа околност, и данас једва саставља крај с крајем. У клубу очекују спас од приватизације у спорту. Ипак, постоји један проблем - земљиште на којем се клуб налази није његово власништво, а то је неповољност за сваког потенцијалног инвеститора.

- Чланство у Клубу никада није прави одраз стања - каже Рајковић. - Са модом се повећава и број чланова.

Увек имамо по пет-шест детета која пахају школу јахања. Наши тренери Иван

Предић и Милан Ђорђевић их подучавају, деца користе нашу опрему, а цена часова је веома приступачна. У штали тренутно се налази 18 расних коња. Један број је наше власништво, док остале чувамо уз новчану надокнаду. Средства обезбеђујемо и кроз шумску гарду која

патролира Краљевицом, која је, уствари, била наша идеја.

ВЕЛИКОИЗВОРЦИ ПОЗНАТИ ПО КОЊАРСТВУ

Највише коња у општини Зајечар гајило се у селима Велики Извор и Вражогрнац. Велики Извор је пре Другог светског рата имао више коња него сва села у општини. Данас у селима може да се види још само по неки теглећи коњ.

У Коњичком клубу кажу да је њихова идеја, као и уопште сав посао, непрекидно наилазила на неодобравање једног броја Зајечараца.

- Од самог почетка смо били анатемисани - каже резигнирано Рајковић. - Још 1996. године су на скверу неки људи делили летке против клуба. Говорили су да ће Краљевица да смрди због коња и да ће да буде загађена. Морао сам по хиљаду пута да говорим да је то природни амбијент за коње и да нема ни речи о некаквом загађењу. Раддили су нам све и свашта, поткрадали клуб, бацали нам мртву ждребад да би на с оптужили да смо ми кривци и шта све не. Једноставно, успех се у овом граду не прашта.

Опстанак Клуба у будућности надлежни виде кроз туризам. Очекују да се нађе у туристичкој понуди града и да туристи који дођу у овај крај, на којима путују до касноантичког локалитета Ромилијана, до Рајачких пивница ..., а надају се и једном виду здравствене услуге коју би пружали заједно са Рехабилитационим центром у Гамзиградској бањи, а који је познат у свету под називом хипотерапија. То је терапија коњем, која се примењује код деце оболеле од церебралне парализе. Клуб је већ пружао овакве услуге оболелој деци, и то бесплатно. У клубу верују да има наде за даљи развој коњарства и да никако не треба да дође до његовог гашења - напротив, Клуб треба након свих тешкоћа опорављен да уђе у нову фазу свог живота и рада, другачију од свих предходних.

Просвета у општини Зајечар

РАНИ ПЕРИОД ОСНОВНОГ ШКОЛСТВА У ВЕЛИКОМ ИЗВОРУ КОД ЗАЈЕЧАРА

„У данашњој Србији од прије до године 1804. ни у сто села није било свуда једне школе, него (који су мислили бити) попови и калуђери учили су по манастирима код куће калуђере или по селима код попова“ вели Вук Караџић, дајући слику школства онога времена у Србији.

Схватајући значај школства и његов утицај на свеукупни друштвени развој, Србија предузима неопходне мере за његов складан раст и прогрес. Три су пресудна догођаја била подстицај и замах напретка образовања и васпитања у Србији: прво, доношење Султановог Хатишерифа (1833), којим је Србији дата слобода штампања књига, отварања школа и болница; друго, доношење законског акта названог «устројство Државног Совјета (1835), којим се одређује да се просветне власти имају бринути о образовању и васпитању ученика, о школовању

учитеља, о изградњи школа као и о стварању фондова за „општи развој школства“, и треће, Скупштина у Крагујевцу (1836) доноси „План за школе које имају постојати“.

Крајем те године у Србији су биле 72 школе и исто толико учитеља.

Одмах по ослобођењу Тимочке крајине, доћи ће до наглог успона и развоја школства у ослобођеним крајевима. Још 1830. године почела је са радом прва основна школа у Зајечару, а одмах затим оснивају се школе у Великом Извору, Грљану, Копривници, Вражогрнци, Грлишту, Рготини, Лубници, Врбици, Заграђу, Звездану и у другим се-

лима и насељима.

Иако у знатном временском заостајању према осталим крајевима Србије, јер су припојена матици тек након ослобођења, 1833. године, основно и средње образовање у Тимочној крајини их убрзо сустиже, а потом заузима и сам врх у српском школству. Поред поменуте основне школе у Зајечару (1830), Зајечар се сврстава у ред градова у којима се оснивају – прво Гимназија у Крагујевцу, а одмах се озваничава и оснивање и три „главне школе“ (дворазредне) у Зајечару, Чачку и Шапцу – 1836. године.

Школа у Великом Извору

Истом Одлуком Скупштине, под тачком 3, закључено је да се: „Двадесет две Нормалне школе отворе у српским градовима“. Под редним бројем 10 овог Закључка стају „у Зајечару“.

У Црноречком округу ће 1852. године бити 11 школа са 216 ученика.

У том полету, расту и развоју школства у региону Зајечар посебно и веома значајно место припада основној – осмогодишњој школи у Великом Извору.

Становници Великог Извора предњачили су у односу на сва села у овом крају. Вредно је истаћи и податак да је Велики Извор по првом попису Округа Црноречког од 1844. године имао 420 до-

мова и 2465 житеља. Дакле, више него у Зајечару са 419 домаћинстава и 2016 становника. Уместо је на овом месту указати да је по попису из 1866. године Велики Извор имао 3178 становника, од којих 76 „писати знаду“. Деца из Великог Извора и околних села похађала су основну школу у Зајечару. Жељни да се њихова деца образују у свом селу, житељи Великог Извора оснивају прву основну школу школске 1839/40. године. Први учитељ у тој школи био је мештанин Антоније Поповић. Завршио је гимназију у Зајечару, а почео студије Богословије у Београду.

Овде је значајно исписати имена првих ученика ове школе, који су били разврстани према „Назначенију учебни предмета“. Издао га је Министарство просвете (Попечитељство просвештенија) 1838. године. Било је уписано 19 ученика, а 15-оро је прешло у следећу „класификацију“:

а) „чаславци“ - прерасходни

-Петар Стојановић (12 год.), Станислав Михајловић (13);

б) „букварци“ – прерасходни

- Никола Цолоцић (9 год.), Јован Цоловић (10),

Андреја Генчић (7), Павле Стојановић (10), Дуца Мирзовић (14), Никола Станчовић (9), Антоније Рајковић (8), Дача Влајевић (9), Генча Цоловић (8), Петко Вековић (10), Павле Драгановић (9), Јован Дочовић (9), Брајко Ватовић (6).

„Од свих именованих“ - каже Жарко Милошевић – „до деведесетих година прошлога века, највише ће се помињати Андреја Генчић, син Генче Андрејевог и унук Андрејка Генчића, познатог великоизворског првака, кога је из тамнице видинског паше ослободила књегинја Љубица по налогу кнеза Милоша“.

Згодна је прилика да кажемо још неколико речи о овој најпознатијој и

најутицајнијој српској породици у ондашњој Србији XIX века.

Андреја Генчић је отац Ђорђа Генчића, значајног политичара, министра и народног посланика.³ Он је, као што је познато, и један од главних завереника у мајском преврату 1903. године. Иначе, његов прадеда Андрејко Генчић је ујак кнеза Милоша Обреновића, односно брат његове мајке Вишње Урошевић (чувена фамилија Андрејевић). Андреја Генчић ће имати значајно место у школству Великог Извора и после II српско-турског рата. Наиме, знано је да Турци, када је Велики Извор пао у њихове руке 1878, „спалише га, срушише... уништише тако да камен на камену не остане“... и да „Турчин сруши и спали наше две дивне и велелепне школске зграде“. Две године касније школа је почела поново да ради „у згради Андреје Генчића, који је уступио (подарио) своју механу општини за школу“.

Услови за рад у школи били су веома лоши и надаље.

Народна Скупштина Кнежевине Србије је још 1882. овластила Министарство грађевине да може „за оправку и зидање порушених школа у српско – турском рату 1876. утрошити потребну суму новаца“, што ће, 1890. године, краљевски намесници и потврдити. Исте године формирана је комисија која ће прегледати земљиште за изградњу школе. Пошто је у министарствима и Управи фондова дошло до непотребних одуговлачења и поред других ургенција, писмом се Министру грађевина обратио и Андреја Генчић, о чему Министар грађевина обавештава Министра Просвете и Црквених послова: „Господине, Г. Андреја Генчић, народни посланик, писмом од 18. овог месеца молио је да се једном види шта је узрок те се школа у Великом Извору окр. Тимочког још не подиже, а која је изгорела још 1876. године за време рата Српско-турског“ ...

После многих правних, организационих, па и политичких проблема, маја, 1904. године Велики Извор је добио нову школу, која се састојала из две двоспратне зграде: у једној су учионице за 8 одељења, а у другој 6 учитељских станова.

Умни Доситеј Обрадовић је, спроводећи у дело идеје свога времена, захтевао да се школују и женска деца. „Борио се свим својим умним моћима против незнања, а за нову и срећнију будућност нараштаја, за науку, мудрост и врлине које ће бити за сав народ и за жене и за мушкарце, јер, нека се не узда народ некад и до века к просвештенију разума доћи

у којему жене у простоти и варварству остају“.

Следећи ове захтеве, у Великом Извору је 1889. године основана женска основна школа. Ово је децидно увео закон „Устројеније основних школа у Кнежевству Србије“ донет 1857. године, које Скупштини предлаже ондашњи министар, старатељ и унапредитељ свеукупне просвете и културе српске, а посебно школа Стојан Новаковић. Тако се Србија сврстала у ред најнапреднијих европских земаља по достигнућима у образовању и просвети. Значајни су и други закони који регулишу обавезе школа, просветних радника, а и родитеља. Тако се наређује да „свака општина у Србији мора имати основну школу“, одобрава се да и учитељице могу да уче децу, и воде се планови, програми и, што је најзначајније озаконује се обавезно шестогодишње трајање основних школа.

Спроводећи ове законе у праксу, учитељи у Великом Извору у последњој деценији XIX века остварују да некадашња „селска школа“ дугим радом и залагањем власти у Србији, а и житеља Великог Извора, прерасте у савремену, модерну школу, па је те 1896. године имала 193 ученика.

Споменимо да су први учитељи били Пела Брајковић, Генча Стојановић, Брајко Павловић, Бранко Најдановић, Јован Поповић. Прве учитељице су биле Јелена Бранковић и Милева Марковић.

Из године у годину повећавао се број ученика и наставника. После извршене рејонизације школске мреже у Општини Зајечар, Основној школи у Великом Извору припојена је Основна школа у Халову. Тада школа мења име „Вук Караџић“ у Основну школу „22. децембар“. Тада је број ученика знатно порастао, те шк. 1970/71. у школи је 17 одељења са 385 ученика.

За реализацију образовно-васпитних циљева и задатака, школски простор је постао недовољан. Стога мештани Великог Извора уз помоћ друштвене заједнице, одлучују да граде нову школску зграду. Камен темељац је ударен 4. новембра 1978. године, а 25. маја 1980. године свечано је отворена нова школска зграда. Финансијска средства обезбедила је Месна заједница из Великог Извора – 4500000 динара, СО Зајечар 1.730000 и Самоуправна интересна заједница 4500000 динара.

Данас, школске 2007/2008. у Основној школи у Великом Извору, заједно са подручним одељењем у Халову, има 206 ученика распоређених у 11 одељења.

КБ Огласи

**ТРС Краљевица бб,
ламела б,
19000 Зајечар**
kboglasi@kbgrupa.com
**Тел. 019/ 432 561;
064/ 5 111 755**
Факс: 019/ 433 644

Писање "Тимочанина" о композитору Ђорђу Маринковићу заинтересовало потомке

АУТОР ПЕСМЕ "ТАМО ДАЛЕКО" ЗАБОРАВЉЕН И У КОРБОВУ

• Химна солунских ратника "Тамо далеко", која се и сада, после скоро једног века, радо пева, оживела је код најближих потомака сећање на композитора Ђорђа Маринковића. На месту званом Кључ у Корбову, крај Кладова, о животу и музичком стваралаштву заборављеног композитора мало ко може да говори. Они који су га боље познавали, већ су помрли. Живи потомци, као што је унук Миодраг Маринковић (76), бродарац у пензији, могу, ипак, о њему понешто да кажу.

- Управо на овом месту налазила се стара брвнара у којој је рођен и одрастао наш Ђорђе - руком показује Миодраг на кућу у свом дворишту. - Ђорђе није био школован, али је још у младости показао склоност према музици. Свирао је хармонику и цитру. Волео је Корбово и цео родни крај. Прича о томе како је наставио и

- Сећам се да је у Корбово долазио два-три пута, и то са првом и другом женом. Телеграм о његовој смрти у Паризу донео ми је поштар. Ђорђе, рођени брат мога оца, био је добар музичар и штедљив човек. Не знам да ли је осим куће у Паризу за собом оставио и неко богатство. Стар сам и помало болестан човек. Тешко ми је да нагађам, па ћу преко адвоката покушати да сазнам нешто више о његовој заоставштини - от-

крива нам Миодраг Маринковић и додаје да не зна чак ни где се налази рођаков гр-об. - У Корбову је рекао да жели да му кости почивају у завичају. Композиторова праунука Наташа и њен супруг Игор Ми-

лановић, настањени у Кладову, захваљују "Тимочанину" што је на својим страницама пренео занимљиво сведочење о музичком делу Ђорђа Маринковића. - Наш славни предак неоправдано је заборављен. Зар је требало да прође толико година па да се сазна да је управо он аутор песме „Тамо далеко“?! Енигма о томе је, чини нам се, најзад решена. И даље се не зна ко је и због чега све то скривао. Да ли је, можда, лажно својатање некоме донело велики новац?! Из нашег текста сазнајемо да су његове композиције преплавиле сај-тове од Француске до далеког Јапана. Не очекујемо никакав новац ни богатство. Ђорђе је из Корбова у свет пошао у опанцима, а „тамо далеко“, у Паризу, стекао светску музичку славу – веле, с поносом, Наташа и Игор.

скончао живот „тамо далеко“ у Француској, чува се у нашој фамилији - објашњава композиторов унук Миодраг Маринковић.

- Кажу - наставља разговор за „Тимочанин“ наш саговорник - да је Ђорђе у Париз отишао после пробоја Солунског фронта. На Крфу је свирао српским ратницима. Једном приликом спасао је живот краљу Петру I Карађорђевићу. Као награду добио је пасош и могао је да изабере земљу у којој ће да живи.

Од Ђорђевићких личних ствари, старог грамофона, некаквих плоча и нота, његова родбина сачувала је једино неколико пожутелих фотографија. - Директно потомство прадеда Ђорђе није имао. Написао је једну од наших најлепших песама и туговао "тамо далеко" за Србијом. Отаџбина му се није одужила - сматрају најмлађи потомци и желе контакт са онима који тврде да поседују ауторска права на солунску химну.

ЖЕЛЕ САМО ИСТИНУ

Два века од првог ослобођења Тимочке крајине ЗАЈЕДНИЧКА БОРБА РУСА И СРБА

• **Долазак руских војника код Штубика 1. јула 1807. године овако је описао сведок тог догађаја Антоније Протић: «Када су Руси стигли међу Србе, који су их дочекали парадно, било је грљења и љубљења као да су то два брата била изгубљена, па су се тек ту видела и познала».**

Исајев је с Карађорђем размотрио распоред турских снага, а потом је своје војнике разместио на левом крилу српског положаја. Вожд је предложио да ударе на већ опкољеног Гушанца-Алију, али руски генерал га је убедио да прво потуку видинског везира, а онда ће Гушанца гледати како да напусти бојиште.

Пред излазак сунца 2. јула 1807. године, по новом календару, ромињала је кишица. Руски топови су осули паљбу на Мула-пашине шанчеве, а кад су утихнули – јуришали су Срби. Овим налетом нису успели да освоје шанчеве, али у следећем, кад јурнуше и Руси, код турске војске настало је колебање и бежање. Покушали су да нађу спас према Неготину, али је у том правцу Карађорђева коњица начинила чврст бедем. Окренули су се према западу, где су били ушанчени Хајдук-Вељкови и Миленкови војници. Отуд су одјекнули плотуни, па су Турци падали као снопље. Преживели су јурили натраг ка Гушанчевим шанчевима, али су постали мета Србима који су тамо држали опсаду. Нису могли да се пробију ни према Малајници, па су се вртели у круг изложени киши метака. Док су Турци бежали, руски пуковник Карпов их је тукао картечом из топова. Битка против Мула-пашине војске је добијена и он је, рањен, побегао.

Кад је примио рапорт о овој бици, генерал Иван Иванович Михељсон је, имајући у виду Карађорђево незадовољство што их Руси не помажу с бројнијом војском, прокоментарисао да су Срби имали прилику да се увере да победа не зависи од броја «већ од храбрости уређене војске и доброг предвођајства началника».

И Карађорђе је задивљен ефикасношћу регуларне руске војске, па је искрено ласкао генерал-мајору Исајеву, мада је пре тога имао према њему одбојан став. Ова прва заједничка битка Срба и Руса, у којој су «разбили Мулапашу и истребили 1.500 Турака», оставила је дубок утисак на Вожда, те ће убу-

дуће, кад сретне Русе, питати их: «Да ли има ту моје браће?», мислећи на Олоњски пук, чији се батаљон борио код Штубика и Малајнице.

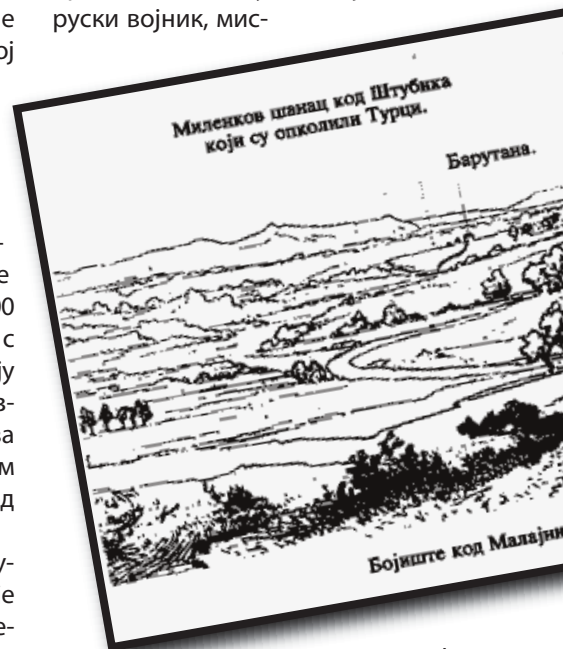
Карађорђе је у писму Јакову Ненадовићу, који је био на Дрини, овако описао ток битке у којој је турска војска била бројчано «шест пута јача», а ипак је поражена: «Што смо од Бога желели, то смо и добили. Браћа мила и предрага, Московски, у уторник, то јест 18. ов. м. (по јулијанском календару) увече дођоше к нама, а у среду ујутру ударисмо на турске шанчеве. Турке из осам шанчева победисмо и побисмо; по шанчевима и напољу до 1.500 на месту је остало, не зна се куд је који побегао. Мула на једној влашкој кобили с десет Турака у Видин, и живот свој сачувао. Отесмо онде њихове хатове и рахтове, и све што су год имали, тако који су утекли, с голом су душом утекли. Један пун сандук дуката, 25 ока челенки и остало благо, топове и кумбаре што су имали, све освојисмо. Гушанца смо затворили са 500 Турака у четири шанца и сад га бијемо с њиовим кумбарама и топовима. Са свију страна тако смо га опколили, да се уздамо с Божјом помоћу за три дана жива га из рупе извући. Од наше стране на том страшном боју пало је 200 момака, од Московца 130».

Борба се водила с опкољеним Гушанцем све док се он, с остацима своје војске, није дао у бег 5. јула према Неготину. Гониоци су их сустизали и многе ликвидирали. А «што су Власи побили по планини, то му се ни броја не зна», забележио је Антоније Протић. Тако су после готово два месеца, односно 58 дана, окончани и опсада и борбе код Штубика и Малајнице.

Српска, а поготово руска, војска није имала велике губитке. Рањенике је преузео руски санитар, јер Карађорђева војска није имала лекара, нити санитарски материјал. Српска војска није имала ни комору за снабдевање храном, што је условило да већина Миленкових војника после битке код Штубика и Малајнице оде својим кућама по храну и преобуку. По војним правилима, које је усвојио Совјет, на сваких седам војника из села долазе по двојица коморџија с коњима, који их снабдевају храном и преобуком, из њихових кућа, али на овом удаљеном бојишту то није извод-

љиво.

У току битке код Штубика и Малајнице српски војници, кад би ускочили у турски ров, скидали су одела са погинулих и облачили их, а своја похабана одела су одбацивали. Кад би се у току даље борбе измешали с Турцима, било их је тешко препознати, па су неки страдали и од српских и руских метака. И сврљишки бимбаша Крста Поповић, преобучен, умало да страда. Он је у шанцу убио турског спахију, скинуо му златним нитима извезено одело и обукао га, а на главу је ставио чалму и пошао према свом шанцу. Кад га је видео руски војник, мис-

лећи да је Турчин, нанишанио је. Крста је узалуд викао да је Србин, Рус га није разумео и опалио је, али срећом, није га погодио. Спремао се да пуца други пут и Крста се, у немоћи, прекрстио, на шта је Рус одмах реаговао: спустио је пушку и пустио га да уђе у шанца. А у једном турском шанцу српски војници су пронашли касу пуну новца и у општем грабежу тукли су се кундацима. Карађорђе је интервенисао и строго их покажњавао. После битке код Штубика и Малајнице извршена је смотра јединица. У српским редовима било је шаренило од униформи заплених од Турака.

Две војске, српска и руска, стигле су пред неготинску тврђаву 6. јула увече. Српска војска се у знатној мери осула, јер су војници отишли кућама, па је генерал-мајор Исајев предложио да не нападају

утврђења, већ да око њега држе опсаду.

У Карађорђево штаб код Неготина дошао је 11. јула 1807. године руски изасланик, пуковник Маркиз Паулучи, кога је цар Александар I послао да закључи писмени уговор са српским вођама о међусобним обавезама. Овим уговором Србија се ставља под патронат руског цара и добијаће оружје и новац, као и помоћ у обуци официра и војника, а на српским границама биће успостављено неколико гарнизона са руским војницима. За узврат, српска војска учествоваће с руском у борбама и изван Србије.

Карађорђе није био у потпуности задовољан овим уговором, јер је очекивао да ће одмах добити обилату руску помоћ, и није му се свидело што ће руски

цар послати свог намесника у Србију. Миленко Стојковић и Петар Добрњац су му пребацили да он, Карађорђе, жели сам да управља Србијом и зато не жели сарадњу са Русима. Тако је уговор ипак пописан.

ВОЈВОДСТВО И У ГОРЊЕМ ТИМОКУ

Српски вожд је оставио војводу Миленка и дотадашњег обер-кнеза крајинског Михаила Станковића-Карапанцу да са руским командантом Исајевим држе неготинску тврђаву у опсади, а он се, по свој прилици 13. јула, упутио с осталим српским старешинама и с војском уз Тимок.

Одјек заједничке српско-руске победе код Штубика и Малајнице био је застрашујући код турских посада дуж пута и у утврђењу у Зајечару, и све оне избегле су преко Тимока у Велики Извор.

Карађорђе је стигао у Зајечар највероватније 15. јула и успоставио српску власт: за црноречког кнеза потврдио је Милисаву Ђорђевића из Ласова.

И јужно од Вратарнице више није било Турака, како у књажевачкој котлини тако и на обронцима и у клисурама Старе планине, и у сврљишком крају ... Јер, још пре почетка српске офанзиве у Тимочкој крајини, Карађорђе је дао налог својим тамошњим повереницима да побуне народ. Браћа Васиљевић из Заграђа побунили су планинце са Тупижнице и Старе планине, браћа Ђорђевић из Горње Каменице су омасовила своју хајдучку дружину у Заглавку, тимочки коњаници Ивана Стојковића држали су опсаду гургусовачке тврђаве, а хајдучке дружине у сврљишком крају чувале су ослобођену територију.

Клисура која спаја Тимок и Загорје, у чијем је доњем делу Јени-хан (Нови Хан), а у горњем Корито, ослобођена је на целој дужини. Уствари, ова клисура није никад била под апсолутном турском контролом. Пре би се могло рећи да су њоме господарили хајдуци Радојка Михајловића из Новог Хана, уз подршку сељака из Хана, Доње и Горње Петруше, Ошљана и Корита. С друге стране Старе планине, Загорјем је оперисао, на широком простору од Белоградчика до Куле, харамбаша Петко Васиљевић из Заграђа. По Загорју је вршљао и Петар Арнаут из Селачке са својом малом хајдучком дружином, нападјући турске спахилуке.

Док је победничка колона на челу са Карађорђево (а у њој је био и Хајдук Вељко са својим војницима) грабила према Гургусовцу, турска посада је напустила и то последње упориште. Тако је Карађорђе у слободном Гургусовцу, највероватније 16. јула, потврдио Тодора - Тошу Ђорђевића за бимбашу, односно за војног команданта у Заглавку, најистуренијој територији према новој граници са Турском. А 17. јула 1807. године Вожд је у Бањи (Сокобањи) поставио Хајдук Вељка за војводу над бањским, гургусовачким (односно заглавским и тимочким) и сврљишким подручјем. Потом ће војвода Вељко у Сврљигу потврдити Крсту Поповића за бимбашу.

Тако је у лето 1807. године успостављена српска власт у целој Тимочкој крајини, сем у неготинској и кладовској тврђави и на острву Ада-кале, где су остали јаки турски гарнизони. Бивши крајински обер-кнез Михајло Станковић -Карапанца добио је сложен задатак: да успостави српску власт на ослобођеној

територији у Крајини и Кључу и организује одбрану од евентуалних турских посада из неготинске и кладовске тврђаве. Карађорђе је њега, као и црноречког кнеза и тимочке старешине, укључујући и војводу Вељка Петровића, саветовао како да организују војну и цивилну власт да би била истоветна као у осталим деловима Србије. Напоменуо им је да извршавају налоге које им буду давали, он, као Вожд, и Правитељствујушчи совјет, и да од њих траже све што им је потребно, пре свега за јачање одбране овог пограничког подручја.

Војвода Вељко, слуга чобанин, а потом хајдук и устаник, до највише титуле стигао је захваљујући својој десници и сабљи, и неизмерном храброшћу, за разлику од других војвода који су регрутовани из редова богатих трговаца и угледних личности у својим срединама. Вељко је постао војни командант горњег Тимока, а и цивилни администратор и судија, што ће обављати све до формирања Магистрата у Гургусовцу следеће 1808. године, када је за председника суда постављен Иван Стојковић, бивши обер-кнез. Успостављањем магистрата цивилна власт је одвојена од војне, а њима су подређене и војне старешине, укључујући и војводе, уколико начине тешке прекршаје. На овај начин Карађорђе је настојао да у Србији сузбије неограничену моћ војвода, јер су неке имале јаку плаћеничку војску и понашале су се сепаратистички у односу на централну власт. Војводама је дато право да заповедају, али да народ не угњетавају и да буду извршиоци воље Правитељствујушчег совјета. Обавезани су да ће у миру «рачуна од свашта давати и да ће редовно добијати заповести шта ће радити», а ко се тога не придржава, биће лишен старешинства. Све старешине, па и војводе, обавезане су да се одазивају на позив суда и да хватају преступнике и предају их судовима.

У пракси, поготово у првим годинама, магистрати ће бити под знатним утицајем војних старешина, јер су они делегирали за судије кметове из сеоских средина. Уз то, председници магистрата, задужени за амбаре и кошеве у којима се скупљао десетак, о томе су полагали рачун војводама. Али и поред утицаја «војног фактора», магистрати су били основа цивилне власти, јер су се старали о путном и поштанском саобраћају и о развоју привреде, а посебно занатства на свом подручју (ако није било неких занатлија, доводили су их из других крајева).

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ТРАГОМ РИМСКИХ ИМПЕРАТОРА ИЛИ... ТРАГОМ ЧОВЕКА

• О локалитету Felix Romuliana се пуно пише, пуно се прича ... Доћи ће, кажу, нови туристи, ручаће се на „римски начин“, по царској палати шетаће легионари. Много је „пројеката“ ... Питање долази само: А истраживања? Ко су људи који су касноантички римски град подигли из пепела и вратили му душу? Заборављени су. Ако неко мисли да су истраживања започела 2001. године, преварио се. Почела су много раније.

Започео сам своје истраживање ...

Трагом сећања - Прича о једном археологу и једном животу

Када је дошла на локалитет, била је - каже - „уплашени апсолвент који је сањао диплому археолога“. Сећа се врућине, барака од терпапира, немаштине и добре атмосфере. Тада је то био почетак епизоде која је, како се испоставило, трајала 38 година. Анка Лаловић и прво лето на Гамзиграду, лето 1961. године.

„Руководилац је те 1961. године био Ђорђе Мано Зиси. Радило се у палати, на мозаицима који су откривени 1953. го-

дине, када су и почела ископавања. Гамзиград је тада био под шумом. Није било пута. Путовали смо из Зајечара возом до Звездана, па преко брда, преко Магуре, до Гамзиграда. Тада нисмо знали да Магура крије маузолеје и тумуле. Сваки почетак је тежак, па тако и мој. Управник Векослав Поповић ми је објаснио да нема пара за дневнице. Ја сам пристала да будем тамо о свом трошку, јер су нас на факултету плашили да не можемо да дипломирамо док не стекнемо искуства на терену. Тако је и било. Схватила сам да се многе ствари не уче на факултету. О терену ништа нисам знала, ни шта је нивелир, нисам знала да рукујем апаратима. Спавали смо у баракама од терпапира. Нова кућа је започета 1970. године, а сређивање је трајало неколико го-

дина. Била је пространа, намењена и подређена екипи. Имали смо кухињу, трпезарију, атеље, конзерваторску радионицу, магацине ... Све то и данас постоји. Добили смо трофазну струју, а почетком 90-их телефон и кола. Кућа је била наше омиљено место. Смештај и услови за рад постали су задовољавајући. Када се човек упозна са животом у екипи и свим проблемима који настају приликом истраживања, све је лакше. То је било моје прво искуство.

Трагом романтике - медени месец на Ромулијани

Мој супруг и ја смо одлучили да је једини излаз за моју диплому да медени месец проведемо на Ромулијани. Тако је и било. Венчали смо се 16. јула, а ја сам 20-ог већ била на терену. Он је сваког дана долазио бициклом да ме обиђе. Медени месец је протекао у знаку мојих истраживања. Не верујем да би се данас неки супруг одлучио да проведе не само медени месец већ и живот на овај начин. Увек кажем да иза мог рада, успеха, стоји моја породица – супруг, мајка

и, касније, моја ћерка. Она је имала 3 године када сам је први пут повела на терен.»

Трагом каријере

Свој рад описује кроз сећања, скромно. Радни век је започела 1964. године, а била је део екипе све до 2001, када је пензионисана. «У почетку нисмо имали превозно средство, телефон, а струја је била монофазна. Сећам се да смо колегиница и ја ноћу прале зидове. Радиле смо тада конзервацију и реконструкцију западне капије. Ја сам се са цревом пела на скеле, док је она седела у „Фићи“ са фаровима упереним у зид. Све је морало да буде спремно за раднике који су ујутру долазили. Било је то сретно доба што се тиче радника, радило је и њих 50. Људи су се касније запошљавали у градским фабрикама и било је све теже наћи потребну радну снагу. Приликом првих ископавања нађен је добро очуван одбрамбени систем. Све је указивало на војни логор. Касније је проналаском мозаика, дворана, атр-ијума, откривено да је у питању палата неког од римских великодостојника. Др Драгослав Срејо-вић је први поменуо да би то могло бити резиденција Галерија, који је прешао пут од обичног војника до императора. Заменио је Диоклецијана, који је запазио његове стратешке спо-

ЖИВОТ НА РОМУЛИЈАНИ

Анка Лаловић је радила у музеју 38 година, од којих је 3.511 дана провела на терену. Преведено у године: 9 година и 6 месеци непрекидног боравка на локалитету, одвојена од куће

собности, прогласио га за свог заменика и дао му своју кћер за жену. Занимљиво је да је Галерије морао да остави своју прву жену, о којој нема никаквих података. Постао је сувладар, а касније император. Тада је почео да зида Гамзиград. Претпоставили смо да је било потребно око 30 година да се Ромулијана изгради. Галерије није никада живео на Ромулијани, а и сам град је кратко живео.”

„Увек понављам да су за све догађаје на Ромулијани најзаслужнији Векослав Поповић, који је дао основ за даља истраживања, на конзервацији Милка Чанак-Медић и археолог Драгослав Срејовић. Он је открио највећи део Гамзиграда и у најтеже време, време санкција, налазио средства која су послужила да се открије јужни бедем, делимично западни и источни. Није му било пријатно да моли људе у министарству за средства. Али, трудио се и успео. Било је много проблема, међу многима и нафта, која је била услов да се покрене механизација. Није све могло ручно да се обрађује. Колегиница Љубинка Вуковић и ја смо откриле мозаик са Дионисом; када је дошао Срејовић, открили смо терме исто са мозаицима, мали и велики храм, источну

Трагом несуђеног новинара

Написала је више од 60 библиографских јединица, највише о Гамзиграду, затим о медицини, законодавству, исхрани ... - све везано за Рим. Неколико месеци у току године је проводила на терену, а када се то заврши, сређивала је предмете и документацију. - „Нисам имала много времена, али сам стизала и понешто да напишем“ – скромно наставља Анка. „Биле су то теме које су могле да заинтересују и ширу јавност, а не само нас археологе. Највише сам писала за часопис „Развитак“, наш стручни часопис и „Гласник историјског музеја.“

Трагом истраживања

„Увек понављам да су за све догађаје на Ромулијани најзаслужнији Векослав Поповић, који је дао основ за даља истраживања, на конзервацији Милка Чанак-Медић и археолог Драгослав Срејовић. Он је открио највећи део Гамзиграда и у најтеже време, време санкција, налазио средства која су послужила да се открије јужни бедем, делимично западни и источни. Није му било пријатно да моли људе у министарству за средства. Али, трудио се и успео. Било је много проблема, међу многима и нафта, која је била услов да се покрене механизација. Није све могло ручно да се обрађује. Колегиница Љубинка Вуковић и ја смо откриле мозаик са Дионисом; када је дошао Срејовић, открили смо терме исто са мозаицима, мали и велики храм, источну

капију. Све што је откривено, откривено је у том периоду; на новој гарнитурџи остаје да се бави туризмом."

Трагом болних успомена

Академик Драгослав Срејовић је умро 1996. године. Тежак ударац за целу екипу, а посебно за Анку. Била је његова десна рука, а пре свега добар пријатељ.

„Ни дан данас не могу да схватим да га нема. Неколико пута ми се десило да сањам како је он жив и да се ја расправљам са њим. Ја га критикујем и питам зашто ми је то урадио. Била сам очајна, и ја и цела екипа. Његова смрт нас је јако погодила. Он ми је одговорио да је морао негде да се сакрије и да је сада све у реду. Знам да је то био само сан. Још увек не могу да се помирим са тим. Све је мање– више стало након Драганове смрти. Радило се много мање. Ексклузивних открића више није било. Данас се на изложбама, широм Европе, представљају глава, натпис, рука са куглом. Када је нађен натпис, на терену смо били, сада покојни, Светозар Јовановић и ја. Кад је глава нађена, био је архитекта Чеда Васић, Светозар и Драгослав, који је нешто касније на Магури пронашао 99 златника. То су налази који су били најинтересантнији за ширу јавност, а посебно за нас и наше колеге.

Драгослав је имао пуно пријатеља, не само колега него и својих пријатеља са факултета, са разних група. Било је ту историчара, филозофа, о археолозима да не причам. Било је доста академика ... Разних профила. Волео је да кува, као и ја. Пуно смо се расправљали о кухињи. Волео је да буде добар домаћин, ту сам му ја била десна рука, тако је говорио. И не само када је кухиња била у питању, већ уопште на терену. Људи су одлазили презадовољни нашим гостопримством, али и самим тереном и оним што

су видели. Тада је Гамзиград био доста откритен, то је период од 1970-1996. године. Мислим да бисмо много урадили да је Срејовић још увек жив. И не само он. Године 1996. добили смо новог руководица, Петра Петровића, директора Археолошког института, но он је умро већ године.»

Трагом старих пријатеља

Остала је у контакту са старим пријатељима иако је седам година у пензији. «Често се чујем са члановима екипе. Миодраг Сладић, од милоште прозван „шећерлема", био је онда студент, а сада је доктор археологије. Има и млађих. Остали смо у контакту, премда нико од старе екипе не ради на Гамзиграду. Сада су ту нови чланови екипе и нови руководиоци. Са њима нисам у контакту. Од 2001. године нисам била на Гамзиграду, нисам била ни у Музеју. Људи су се оградиле од нас, као да је све почело 2001. године. Одвојила сам се од свега. Пратим, нормално, све што се дешава на Ромулијани. Драго ми је што смо ушли на листу УНЕСКО-а, али ми није право што се све заслуге приписују садашњим гарнитурима и људима који су радили само неколико година на Гамзиграду. Све оно што је урађено за 50 година, заборавља се!

Трагом легионара и „ручка на римски начин“

На моје питање како доживљава изјаве да ће римским градом ходати легионари и људи у тогама, госпођа Анка Лаловић је одговорила: „Ја сам Гамзиград доживела сасвим другачије. Сада Гамзиград постаје само комерцијала. Тенденција је да постане туристичка атракција. Наравно да сам и ја за то, али на прави начин. Не сме да се заборава да је и раније било посетиоца,

док је трајала реконструкција. Било је посетилаца још у време кад није било пута до самог локалитета. По мени, Гамзиград је имао душу, али ју је сад изгубио. Сад је сасвим нешто друго. Ми нисмо имали прилике да путујемо и представимо другима наш рад. Да је др Драгослав Срејовић остао жив, било би и тога. То остављам овој генерацији, туризам, изложбе, путовања...

Пратећи траг по траг од Зајечара до Феликс Ромулијане, прешао сам један животни пут дуг 38 година. За тренутак постао део старе екипе, упознао пуно успомена, сазнао нешто и, у маниру археолога, нашао... Човека. Током истраживања пало је и неколико суза, али памте се само лепе ствари. Тако то увек бива на крају сваке приче. Ова, ипак, није завршена. Када ће бити? Када ће праве вредности поново отворити своје капије? Кома? Ко то зна!

ДА СЕ ЗНА

- Уласку Ромулијане на листу УНЕСКО-а допринели су људи који су годинама радили на локалитету:

1. Векослав Поповић - некада управник Музеја
2. Академик Драгослав Срејовић
3. др Милка Чанак-Медић, архитекта
4. Милорад Медић - конзерватор на мозаицима
5. Љубинка Вуковић - управник Музеја
6. Гордана Живковић, дугогодишњи управник Музеја
7. Анка Лаловић, археолог, као и многобројни чланови археолошке и конзерваторске екипе.

На јубилеје 50 година Гамзиграда 2003, као и 50 година Музеја 2001, нису позвани људи који су откривали Феликс Ромулијану. На прослави је присуствовала већина људи који нису имали никакве везе са Гамзиградом или су тек почињали са радом. Нико од старе археолошке екипе која је радила на Гамзиграду, није позван! Нова гарнитура са Гамзиградом има сасвим нове планове. Они, у основи, нису ни археолошки ни научни. Пре би се рекло да су – шићарцијски.

Тужна прича са неизвесним крајем о породици Јованикић из Киломе СИРОТИЊУ ОТРГЛИ ОД СМРТИ

• Ове зиме одиграла се права драма у кладовском селу Грабовица, где су лекари Хитне службе затекли промрзле и изгладнеле Милију и Ђурђицу са Мироч планине

Супружници Ђурђица (53) и Милија Јованикић (51) из мирочког заселка Килома избегли су смрт од ледене зиме само захваљујући брзој интервенцији лекара Хитне помоћи Здравственог центра у Кладову. Ови сироти људи пронађени су у нељудским условима у страћари на улазу у село Грабовица, без огрева и хране, где су потражили привремени смештај.

Др Биљана Видаковић, која је била дежурна у Служби хитне помоћи, испричала је да су лекаре из Брзе Паланке и Кладова позвали мештани Грабовице забринути за живот Ђурђице и Милије Јованикића.

- Призор који смо затекли, тешко је речима описати. У некакву просторију два са три метра ушли смо повијени до паса. Човек и жена лежали су на поду, прекривени ритама. Били су запуштени, изгладнели и исцрпљени. Од мештана Грабовице чули смо да су им доносили и остављали храну. Да нису позвали лекаре, ово двоје би сигурно умрло од хладноће и глади - каже ова лекарка опште праксе.

Несрећни људи одмах су збринути на Хируршком одељењу Здравственог

центра у Кладову. Ту су окупани и дата им је терапија. Дежурни хирург др Душица Миловановић изјавила је да је Милија Јованикић болестан, да има проблема са простатом и упалу мокраћних путева. У болници на интензивној нези задржана је и његова супруга Ђурђица, пошто нема где да се врати.

. Др Александар Кожикић, неуролог Здравственог центра у Кладову, указује да је Милија прави медицински феномен, јер је овог човека пре пет година оперисао од проширења мокраћних канала. - О томе сам објавио и научни рад у међународном часопису. Неподношљиви услови, у којима је већ дуже време живео са супругом, погоршали су његово здравствено стање. После операције Милија је на контролу требало да се јавља на сваких шест месеци. Ја га, међутим, нисам видео пуних пет година.

Директор Центра за социјални рад у Кладову Љубиша Стојковић испричао нам је да је тих дана боравио у засеоку Килома, обилазећи најугроженије породице.

- Распитивао сам се и за Милију и Ђурђицу Јованикић, али нико од људи

које сам на Мирочу срео није могао да ми каже где се они налазе. Њихов тежак социјални случај нам је познат. Примали су новчану помоћ, а преко Центра за социјални рад доносили смо им храну и тако им помагали да преживе. О свему што им се догодило у привременом смештају, који су сами нашли у околини Грабовице, обавестили су ме лекари Здравственог центра. У напуштеном и залеђеном уцерицу не могу се вратити - каже Стојковић.

Па, ипак, после десетак дана проведених на лечењу у кладовској болници, супружници Ђурђица и Милија Јованикић, који је од церебралне парализе оболео у седмој години, на лични захтев пуштени су кући, решени да наставе заједнички живот.

- Нећу да се одвајам од Ђурђице, нити да идем у дом за старе у Књажевац. Тамо никога не познајем. Сада се боље осећам и враћамо се у село. Некако ћемо преживети - упорно тврди Милија.

Социјална радница Мирослава Јовановић, беспомоћно ширећи руке, каже да је овај човек јако болестан и да, заправо, нема где да проведе хладну зиму. - Љута сам због његовог отпуштања из болнице. Током њиховог боравка на Одељењу хирургије у кладовској болници урадили смо комплетну документацију за Милијино збрињавање и даље лечење у Геронтолошком центру у Књажевцу. Нећу дозволити да поново прођу кроз сав онај ужас због немаштине, сиромаштва и без крова дан главом. О свему сам обавестила Министарство здравља.

МИЛИЈА У СИГУРНОМ ДОМУ

Према последњој информацији из кладовског Центра за социјални рад, Милија Јованикић је, ипак, упућен у Дом за стара лица у Књажевцу, где ће имати сву неопходну социјалну заштиту и здравствену негу. Његову супругу Ђурђицу провешће остатак зиме у засеоку Килома на планини Мироч. Социјални радници обезбедили су јој огрев, храну и топлију одећу.

Жан Пјер Морис за две године осам пута посетио Србију ФРАНЦУЗ КОЈИ ХОЋЕ ДА ОСТАРИ МЕЂУ СРБИМА

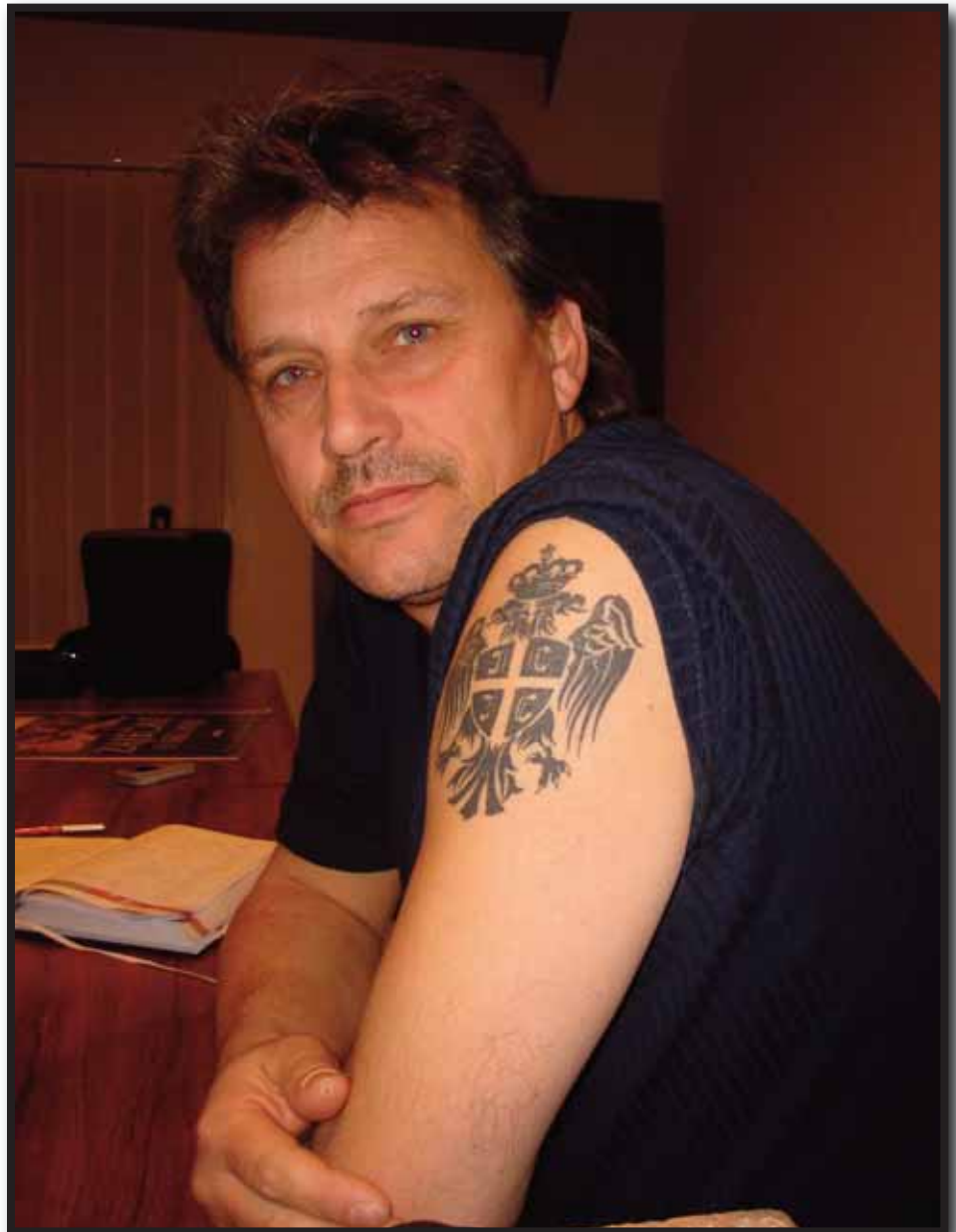
• Пре но што је дошао у Зајечар, рекли су му да је луд, јер иде тамо где људи гладују и једу пацове, где су сви наоружани и одакле неће жив да се врати, али је његова знатижеља била јача од свих страхова

Од Тулона, који се налази на Азурној обали Француске, до Београда и Зајечара Жан Пјер Морис је са својим српским пријатељем Дејаном први пут пре две године допутовао аутомобилом. Од пријатеља је много лепог чуо о Србији, Србима и њиховој историји. Али до њега су допрле и друге приче: тамо у југоисточним земљама влада проституција, разбојништво, велико мување, корупција, транге-франге трговина ... Његова знатижељна природа га је нагонила да се у све то лично увери. А када је и поред многих недоумица донео одлуку да посети Србију, пријатељи у Француској су му рекли да је луд.

- Убеђивали су ме да у Србији људи гладују, једу пацове и сви су до зуба наоружани – прича Петар, како га Срби зову. -Још су рекли да морам да се вакцинишем против свих могућих болести и да вероватно нећу жив да се вратим у Француску. Дејан је покушао да ме убеди да то није тако, па ипак нисам био миран. На крају, знатижеља је била јача од свега.

Жан Пјер Морис је преломио у себи и одлучио да крене у дивљу Србију. Током пута су се смењивала осећања страха, неизвесности, ишчекивања најгоре...

- Нисам могао да верујем да ми се пред зору у Београду ништа лоше није догодило - каже Петар док му се цакле продорне плаве очи. - Сутрадан опет пред зору ме је дочекао миран Зајечар. Првог дана у Београду сам први пут доживео српско гостопримство. Код родитеља мог пријатеља појели смо цело прасе и ја сам то фотографисао како бих показао онима који су рекли да у Србији једу пацове. Касније смо у Зајечару појели цело јагње испод сача. Када сам о томе причао Французима и показивао им фотографије, нико није могао да ве-

рује да постоји такав живот, такав народ. Сада, после осам долазака, могу да доведем у Србију пун аутобус Француза. У Француској се ништа не чини да се људи правилно информишу о Србији. Још увек се негативно говори о овим просторима, о дешавању на Косову. Французи не могу да схвате да су моја деца овде, у Србији, била безбеднија него тамо, у Тулону. Од 19 часова па надаље моја деца тамо више не смеју да буду на улици. Стално морам да телефонирам и проверавам да ли су добро. У Србији уопште не бринем о њима, верујем да су заштићени од сваке врсте агресије.

Приликом првог доласка Дејан је Петра одвео у храм Светог Саве на Врачару. Из очију Француза потекле су сузе. Осећао се нелагодно када је прошетао улицама Београда, у којима још увек разрушене зграде сведоче о бомбардовању 1999. године. Очи Француза поново су засузиле на Калемгдану пред спомеником Французима пострадалим у Првом светском рату и натписом «Волите Француску као што је она вас волела.»

Можда су се баш тада Срби заувек настанили у срцу овог Француза. Приликом сваког доласка наставио је да посећује српске светиње. По њему, када неко

воли неки народ, треба да прихвати и његову веру, традицију. У противном то би био недостатак поштовања.

Након првог доласка, Жан Пјер Морис се у Француску вратио четири килограма тежи, чега ће се, како каже, сећати док је жив. Осим прасетине, томе су допринеле и српске сарме, ћевапчићи, сир и други специјалитети које сматра најбољим на свету.

Ту, у Зајечару, Француз из Тулона је доживео невероватан мир, спокојство, и пожелело да се изнова и изнова враћа. Људи овде живе природно, без стреса - прича одушевљено Пјер. - Нема великог стреса, брзине. Још увек имате традиционалне вредности - музику, породицу, своје обичаје. Фасциниран сам како прихватају људе који вам дођу на кућни праг. Оно што ме је највише дирнуло, јесте да људи који немају ништа, или готово ништа, желе да госту даду и оно што немају само да би се он осећао што боље. Ту топлину и гостопримство осетио сам најпре код свог српског пријатеља у Француској, али сам то на прави начин доживео тек када сам дошао у Србију.

Врхунац српског гостопримства и топлине Жан Пјер је доживео у кући породице Левтић у Малом Извору, где је примљен као најрођенији. Након једног традиционалног српског доручка, Петар је рекао: „Ако вам је ово доручак, какав ли вам је тек ручак?!“.

Овај педесетогодишњи Француз је

почео да се дружи са Србима. Уз чашицу куване ракије, која је на њега оставила посебан утисак, полако је почео доживљава Србе као своје најближе. Кад год би се вратио у Француску, он је са одушевљењем причао о Србима. Сазнао је много о историји српског народа, а свакодневно у Француској путем интернета добија вести о дневним дешавањима у Србији.

Жан Пјер је у међувремену почео да увиђа и наше мане, поготово оне које се односе на културу живљења. За њега је било шокантно да види како људи бацају ђубре где и како стигну - на тротоаре, улице, кроз прозоре станова. Са неверицом је посматрао прецизне поготке контејнера завитланим кесама са осмог спрата стамбених зграда. Колико га је фасцинирала гостољубивост, толико га је шокирала српска мала нужда где ко стигне.

- Нисмо ми у Француској нешто посебно квалитетни, али је ово ипак шокантно - каже озбиљно Петар. - Или ваша општина не уме да се позабави тим проблемом или им недостају средства. Зајечар је велики град и у том смислу за хигијену мора да се обезбеди новац. Потребно је у том смислу образовати становништво још од малих ногу. Имате тако лепу природу коју уништавате гомилама смећа и дивљим депонијама.

Ова друга, ружнија страна није умањила Петрову љубав према Србији. Сваки нови долазак у Србију је повећавао

позитивне емоције, и тако се на његовој мишици нашао истетовиран српски грб.

- Сада још увек није прилика да дођем и трајно живим у Србији, јер морам да изведем на пут моја два сина: Рудија (17) и Тристана (16) - каже Петар - али верујем да ћу старост дочекати овде међу Србима.

Жан Пјер каже да су Српкиње лепе жене, али да није имао прилике да упозна ни једну која је слободна. Ко зна, можда се то догоди за неку годину када стварно постане Србин. А дотле шаље поруку Србима:

- Ништа не мењајте. Останите такви какви јесте. Сачувајте свој ентитет и душу што дуже можете, јер са модернизацијом се губи традиција и топлина душе. Не бих да говорим политички, али ја сам антиевропски настројен, јер је улазак Француске у Европу повећао моју задуженост и смањео моју куповну моћ. Евро, који је заменио франак, није нам побољшао ситуацију. Мислим да сте срећни зато што још увек нисте у Европској унији. Ако једном и уђете, покушајте да задржите свој ентитет, као Еглези и Норвежани. Немојте да продајете руднике, већ руду, и не изворе, већ воду. Не треба да продате Србију да бисте добили оно што се десило Француској.

Жан Пјер у Србију долази због задовољства, зато што жели да буде са Србијама. Ако обезбеди довољно новца, ето га у Србији већ наредног месеца.

ФРАНЦУЗ ХУМАНИТАРАЦ

Жан Пјер Морис је високи функционер једног од два највећа француска синдиката ЦФДТ- Конфедерација француског демократског рада и председник Удружења Србија - Француска, које се бави прикупљањем материјала за педијатрије и сиротишта у Србији, с циљем побољшања услова живота у тим установама. Удружење је до сада прикупило доста медицинске опреме, кревета, играчки и гардеробе, и то је смештено на простору од 200 квадрата. Један контингент те хуманитарне помоћи би ускоро требало да буде допремљен у Србију.

СРБИЈА ЈЕ ДИВЉЕ ЛЕПА

- Баварски Црвени крст (ЦК) највећи је у Европи. Имамо 800 сталних радника и око 3.000 волонтера. Поседујемо сопствене старачке домове и бринемо о старим особама. Храну им разносимо по становима и кућама. Ту су и наше школе, дечији вртићи, спасилачке екипе за интервенцију на планинама и води. Одељење за иностранство, чији сам председник, има посебно важну улогу.

Овако о свом, баварском Црвеном крсту прича Петер Клапер, који је за последње две године четири пута боравио у Бору и донео помоћ већу од 100.000 евра.

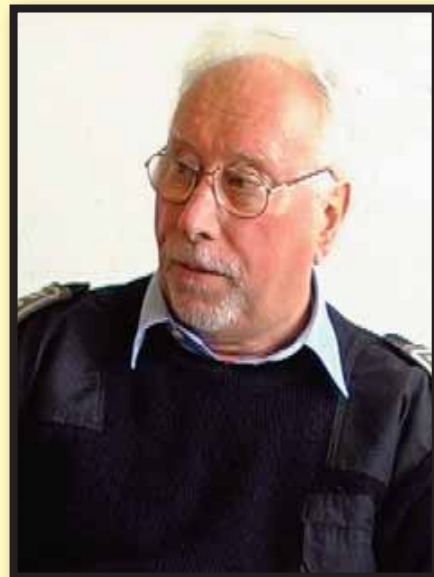
- Која је разлика између Црвеног крста Баварске и Србије? – питамо.

- Баварски Црвени крст само у Минхену располаже са 40 санитета. На фудбалском стадиону, када су важније утакмице, 80 је добровољаца ЦК. И Горска служба спасавања у Немачкој припада Црвеном крсту. Ангажовани су у поплавама или пожарима. Независни смо од државе, а помажемо се чланарином наших око 6.000 чланова у Минхену. Ту је и помоћ фирми, као и донације. Отворили смо продавнице у школама, селима, граду.

- Како Баварци гледају на добровољно давалаштво крви?

СРЕЋАН ЗБОГ ВАЈФЕРТА

- Долазећи у Бор, доживео сам неопisivу срећу – у канцеларији председника Удружења грађана „Вајферт“, са којим искључиво сарађујемо, на зиду, уз слику највећег српског индустријалца и првог власника Борског рудника бакра Ђорђа Вајферта била је и илустрација мог лика! Нисам веровао очима да сам толико важан и поштован у Бору. Најискреније, радовао сам се том гесту као дете. Помислио сам: „Па, Срби су заиста, иако сиромашан и намучен, сјајан народ!“ – поверио нам се Клапер.

- У нашим месним заједницама редовно се даје крв. Давалаштво у Црвеном крсту и болници одлично функционише. Једино лети, када су годишњи одмори и повећан број несрећа, покатакд недостаје крви.

- Видели сте, бар донекле, Србију?

- Све је код вас природно, нетакнуто, дивно. Све је „дивље“ лепо!

- Јесте ли боље упознали неки наш

крај, људе?

- Када смо били на Столу, изнад Бора, упознао сам чланове Планинарско-смуцарског друштва «Црни врх». Допао ми се Борко Гајић. То је човек планине каквог замишљам и коме може да се верује. После неколико месеци пожелео сам да се одморим. На Столу сам заиста предахнуо и први пут преспавао целу ноћ. Волео бих да ми је пријатељ неко као што је Борко. Ускоро опет долазим у Бор.

ДАРУЈУ ОД СРЦА

Баварци су донели у Бор гомиле одеће и обуће, највише сиромашној, ромској деци. Болница је добила кревете и белу технику, школе опрему, планинари реквизите, стижу и половни рачунари и остала техничка роба. Општина Бор доделила је Петеру Клаперу и његовим сарадницима златне захвалнице. Сиромашни малишани из Бора два пута су били гости Црвеног крста Баварске.

- Доносе све потрепштине, од хигијенских средстава и прибора за писање до веш-машина и болничке опреме. И увек – од срца – каже Јасмина Хубер, председник Удружења грађана „Вајферт“.

Необичне идеје и вредне руке одувек су красиле наше људе

ТОПЛО У ЧАРАПАМА, ТОПЛО У ДУШИ

• Тешко да неко није чуо за топле вунене чарапе. Али, да ли сте некада чули или можда видели чарапе од длака кућног љубимца? Да, добро сте прочитали. Реч је о псу расе „Самојед“, кога краси као снег бела, притом густа и дуга длака.

Управо ту негде чуци идеја, која је недавно пала на памет довитљивом Саши Јовановићу из Звездана код Зајечара. Кажемо довитљивом, јер Саша је заиста баш такав. Увек пун идеја и свакојаких решења. И ... што је јако занимљиво, он своје идеје стално претвара у стварност. Оно што науци, то и уради. Уосталом, то му и не пада баш тешко, јер ... како то наш народ обично каже, он има „златне руке“.

Али.. то не важи и за плетење. За помоћ се зато обратио мајци.

Када је чула синовљев предлог, била је прилично зачуђена. А ко и не би на њеном месту? Јер, идеја је, овога пута, била заиста чудна. Требало је од длака њиховог осмогодишњег кућног љубимца Адија - исплести чарапе.

„Па, није то ништа чудно. Једноставно, пало ми је на памет да ми од беле, густе Адијеве длаке мајка исплете чарапе. Јер, ако је мом Адију и по највећој хладноћи топло, што и мени не би било тако... у чарапама од његове густе длаке?“ - објашњава нам Сале и наставља:

„Мајци је то у почетку било јако чудно, али, познајући ме као јако упорног, убрзо је са иглама у рукама отпочела да ствара оно што сам ја у својој глави замислио. Беле к'о снег, а тако топле... и мекане.“

Али, кренимо од почетка овог, назовимо га - производног процеса.

Чешљањем, полако, из дана у дан, скидали су са пса олињалу длаку. И тако, мало по мало - напунише кесу.

„Гомилу длака морала сам најпре добро да оперем, рашчешљам и потопим у омекшивач. Затим сам све то сушила на пољу у „обешеном“ џаку, јер - длака је длака. Није баш за уношење у собу. Понекад само, у ово зимско време, сушим је ту поред шпорета, јер се тако брже суши.“ И док нам тако објашњава, Латинка руком показује на захуктали смедеревац и место за сушење.

„Има ту посла, мало је и незгодно... посебно у почетку, док се нисам уходила, али... исплати се. Јер, чарапе, видите и сами, изгледају јако лепо. А и топле су, што је најбитније. Иначе, плете се као и свака вуна... испреда се, па се онда ојача

тако што се уплету две до три „жице“, а онда се плете“.

Пар чарапа, како нам је објаснила ова седамдесетогодишња домаћица из Звездана, може да исплете за недељу дана. Два дана потребна су јој за пређу и још пет за плетење.

„Планирам да сину исплетем и капу, јер има још доста тога накупљеног у кеси.“

Док смо тако ћаскали у дому Јовановићевих, Саша нам је рекао да је својевремено негде прочитао да је од истог „материјала“ неко исплео и џемпер.

Судећи по његовој упорности, не би нас ни мало изненадило када бисмо већ с пролећа на њему видели и џемпер снежно беле боје. Јер, у овим чарапама, како нам Саша рече, осећа се јако пријатно. А како и не би када су од длаке његовог љубимца Адија.

А да је заиста реч о човеку који је пун идеја, уверили смо се и сами. Пре полака, Саша нас је, као прави домаћин, упознао са неким детаљима куће.

Најпре, кухиња која се налази у приземљу куће, у потпуности је његових руку дело: почев од стола, чија је површина прекривена уливеним керамичким плочицама, преко клупице за седење, која се по потреби трансформише у лежај, па све до висеће кухиње, која би се јако лепо уклопила у неку од луксузних вила на Дедињу. Наравно, све то блиста захваљујући вредној Сашиној супрузи Весни.

Ту је и неколико уникатних степеништа од пуног дрвета. Отвор изнад једног од степеништа затвара такође дрвени поклопац. То и не би било тако необично да се исти поклопац не отвара и затвара уз помоћ нешто већег тега у облику диска. Тежина тог диска, у ствари, у приличној мери олакшава подизање и спуштање поклопца. Наравно, наш домаћин је и ту додао још један занимљив, али и јако практичан, изум: приликом отварања поклопца пале се две лампе, које осветљавају цело степениште. И... да не набрајамо даље.

Уосталом, нисмо ли вам већ на почетку рекли да - Саша има необичне идеје и „златне руке“.

ОПОМИЊУ ЗАПУШТЕНИ ГРОВОВИ

Кажу, кад један народ не води рачуна о гробљима и гробовима својих предака, онда је давно заборавио и на себе и своје потомство. На многим гробљима широм Тимочке крајине могу да се виде запуштени гробови тимочких мученика пострадалих од непријатељске руке у минулим ратовима. На гробљу «Обреж» у Минићеву стојао је споменик Ђорђа Живковића из Врбице, на којем је датум смрти 28. 12. 1915. и на којем пише: «Убијен од Бугара зато што је Србин». Споменик се срушио и тако сада нахерен, обрастао у коров, подсећа на мученика Ђорђа. И нико да се сети да споменик врати на место, почупа коров и траву и тако искаже поштовање према нашем Ђорђу, који положи живот за народ и отаџбину. Споменик Живојина Тасића из Краљевог Села (Минићева), погинулог 12. 11. 1915. године, који сагради у периоду од 1912. до 1914. године православни храм у свом родном месту - слична слика! На месту погребенија коров и трава. Тако широм Тимочке крајине запуштени гробови мученика. Ружна слика о Србији и Србима! Гробља која оживе углавном само о задушницама, неуређена су, запуштена: у трави и корову шиште змије! Ко не цени прошлост, нема шта да очекује од будућности. Ко своје јунаке и мученике не поштује, нема шта да очекује за потомке. Све ће то једном прекрити рузмарин и шаш ...

Драган Благојевић

УЛИЦА

Мода промене назива улица је прошла, па да видимо где смо ми сада. Можда је сад време да трезне главе и без страначке острашћености проверимо какве све називе улица имамо и ко је све заслужио улицу у овом граду. Један ко је сугурно заслужио, јесте академик Драгослав Срејовић. Да се подсетимо: професор Драгослав Срејовић (1931-1996) највеће је име наше археологије. Радио је на истраживању 67 праисторијских и античких локалитета по целој Србији, Црној Гори и Босни. У нашем крају: на Лепенском виру, на Шаркамену и на Гамзиграду. Царска палата Felix Romuliana је најзначајнији налаз, што је и UNESCO потврдио недавним уврштавањем овог локалитета у своју листу светске културне баштине. Тиме је сан професора Срејовића остварен. Ред би био да се том човеку, који нас је толико задужио, достојно одужимо. А улица са сумњивим историјским и културним називима имамо напретек, и то ће увек бити тема расправа, које би се избегле, као на пример: ул. 7. септембар, Љубе Нешића, па из братских земаља: Кутинска, Љубљанска, Сарајевска, Сплитска ...

Влада

МРАК

За време празника стварно је центар града бљештао. Само центар. Украсна расвета је углавном склоњена. Вероватно да би се извадила штета око потрошене струје, гасе се сада уличне светиљке. Улица Љубе Нешића је у раним јутарњим часовима у комплетном мраку. А, вечерујте, има нас још који радимо од самог јутра. Одлазак на посао у 6 сати ујутру је права авантура. Још ако има магле и неизбежног смога, кретање главном градском улицом подсећа на хорор филмове, у којима су жртве суграђани који раде у дому здравља, млекари и из насеља „Краљевица“. Вероватно, јер људи који томе треба да воде рачуна, раде по „европејском“ радном времену. Преведено на српски: од дванаест до подне. Толико о бризи за грађане. Видим: баш се секирају!

Рушкин

КБ Тимочанин

019/432-561

ТПЦ „Краљевица“ бб, ламела б

Претплатите се на

За вас

0 динара данас

За
10
плаћених бројева
добијете
12

Ваше 4 предности:

- Два бесплатна броја
- Испорука листа на жељену адресу
- Гарантоване цене целе године
- Коришћење ексклузивне понуде за претплатнике

ПОНУДА ЧИТАОЦИМА КБ ТИМОЧАНИНА ВАН ГРАНИЦЕ СРБИЈЕ

Вратити у затвореној коверти са маркицом и назнаком "за претплату" на: КБ Тимочанин, ТПЦ Краљевица бб, ламела б, 19000 Зајечар, Србија

Подаци о претплатнику:

Име:
 Презиме:
 Адреса:

 Место:
 Држава:
 Телефон:
 e-mail:

ДА, претплаћујем се на лист "КБ Тимочанин" за 0 €, \$, AUD данас.
 Уплатићу износ од 35€ уместо 42€, 60\$ уместо 72\$, 70AUD уместо 84AUD, за претплату на 12 месеци. Мој први број ћу добити 15. ____ - 20 ____ године

ПОТПИС

ПОНУДА РЕЗЕРВИСАНА ИСКЉУЧИВО ЧИТАОЦИМА КБ ТИМОЧАНИНА

Вратити у затвореној коверти са маркицом и назнаком "за претплату" на: КБ Тимочанин, ТПЦ Краљевица бб, ламела б, 19000 Зајечар

ДА, претплаћујем се на лист "КБ Тимочанин" за 0 динара данас.
 Уплатићу износ од 680 динара уместо 816 динара, за претплату на 12 месеци и добићу мој први број 15. ____ - 20 ____ године.

Подаци о претплатнику:

Име: _____
 Презиме: _____
 Адреса: _____

 Телефон: _____
 e-mail: _____

ПОТПИС

ПРАВИЛО ИГРЕ СУДОКУ:

Попуните табелу тако да сваки ред, свака колона и сваки 3 x 3 блок садржи бројеве 1 до 9.

Лаки

3	8			5	
	9	2		4	3
2			4		1
		1	7	3	5
5	2				6
	6	8	3		
			5	1	

Тешки

5				4		7	
			2			6	
	9		8	5		1	
4				6	9		
		3			7		
	7	9				2	
	8		6	9		2	
		9			8		
3		1					7

Средњи

	8				5
1		4		3	7
	9	3		4	
8	5				9
7		2	5		
	4	6	1		
3	2				
4		9	7		
	7				

Супер тешки

				1			6
		8				5	
1	2			7		9	
			9	2			5
	4			8			6
9				3	1		
		1		4			8 7
	5					3	
4				5			

АНАГРАМ

Наш књижевник:
О, ДОБИЋЕ БРИЦА!

(1 Е = С)

И његови дела:

1. ОКРЕНИ!

2. ПАД НИКА Т.

(1 А = О)

3. О, БЕДЕ

Ваше решење је:

Наш књижевник:

--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--

И његови дела:

1.

--	--	--	--	--	--

2.

--	--	--	--	--	--	--	--

3.

--	--	--	--	--

АФОРИЗМИ

*

ГАЗИМО СИТНИМ
КОРАЦИМА.
ПРИГУСТИЛО НАМ ЈЕ!

*

ИСТЕКЛО ВАМ ЈЕ
ВРЕМЕ.
ПОЧНИТЕ ИЗ ПОЧЕТКА.

Аутор:
Живојин Драгишић

Ако сте ликове 2,4 и 6 са десне стране, сместили у одговарајуће, са леве стране, добили сте познату мисао Петра Петровића ЊЕГОША: „Самообмана је убичачна и за људе и за народе.“

С		М		О		М	А	Н
А		Е		Б	И		А	Ч
	А	И		А	Љ	У		Е
	З		Н	А	Р		Д	Е.

		О			Б			
	Д	1	Т			Т	2	О
				Б			Д	
И								
Ј	3			4	О		5	А
	Н				У		З	
	А				З		О	
				А			У	
					6	Ј	А	
				И	Н			

РЕШЕЊА из прошлог броја: судоку: Лаки - 281495367-754613829-936872415-349156782-862947153-517238946-428369571-673581294-195724638; Средњи - 342586791-879314562-561297483-425768139-986143257-713952648-238475916-157639824-694821375; Тешки - 362974158-758123496-194568273-641297385-825346719-973815642-439651827-216789534-587432961; Супер тешки - 624783159 -859412673 -137569284-473126895-516948327-982375461-798234516-365891742-241657938; **магични ликови:** Ако сте ликове 6,1 и 5 са десне стране, сместили у одговарајуће, са леве стране, добили сте познату мисао чувеног пољског књижевника и афористичара, Станислава ЈЕРЖИ ЛЕЦА: „Када рушите споменике, сачувајте постоља.Увек се могу употребити.“ **Скандинавка- водоравно:** Ј, З, хрбар, Ресава, аматер, минери, СС, ЕТ, висине, ЕВ, Пит, КОСТОЛ, так, КН, ОП, бременит, О, Пра, колт, Лук, Рене, нервозан, имела, кормило, вате, гајба, ОВ, Н, анса, ИА, Ита, Нил, ААЛ, Ц, крин, цар, бо-лештина, завезане, Чегар. **анаграм:** Наш књижевник: СЛОБОДАН СЕЛЕНИЋ; И његова дела: Очеви и оци, Мемоари Пере Богаља, Писмо глава

								Тимочанин	Име храма са слике	Насеље код Књажевца		Суво корито реке Притока реке Об	Подешене натезањем	„Откупци“, потказани
								Страног порекла, туђе						
								Коњ црне боје						
								Млади војници Показна заменица			Јапански новац Уздах			
								Врста врбе			Горан Ковачић Електро-мотор			
								Пакао, мучилиште						
Аутор Живојин Драгишић	Град у коме је храм са слике	Дршка на виолини Схватање		Певачица Цетинић Место печата	Новинско издавачка радна организ.	Е. Ш.	Глумац Роџер Петља, чвор							
Део упаљача						Стр. муш. име Врста рибе (мн.)	Телур Заљућено							
Шеста нота		Спреман Итал. пор. град. виолина												
Члан неке комисије (турски)			Место на Фрушкој Гори Једна електрода			Ч. У. Село код Љига	И Бојни отров(мн.)							
Руски парламент Врста књ. дела (мн.)				Очистити рибањем Италија				Предлог						
				Света (турски) Нар.предст.у Отом.империји			Богиња земље (ОПА) Без брзине, трома							
Право приговора, забрана			Далмат. ж. име Праотац Италијана			Сумпор Место код Шапца	2. и 1. самогл. Глумац Шариф							
Римски песник, Публије						Горак, резак Павле Минчић		Обличје, фигура						
Тимочанин	Прво слово Површ мера		Албан. тел. аг. Лавеж пса			Хиљадити део Илија Ковачић								
Ж. име Више него велик			Подстакнути, побудити Шпанија											
						Староперсијски златник								

**Kepi Blanc
club**

